

Plangebied Busbaan station Beverwijk, gemeenten Beverwijk en Velsen

Een Archeologisch bureauonderzoek en Cultuurhistorische inventarisatie

Rapportnummer: V1802

Projectnummer: V19-4133

ISSN: 1573 - 9406

Status en versie: Definitief, versie 2.0

In opdracht van: Royal HaskoningDHV

Rapportage: O.P.N. Satijn, F.P.J. van Puijenbroek, D. Ijdo, W.A.M. Hessing

Plaats en datum: Amersfoort, 31 oktober 2019

Niets uit dit werk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Vestigia BV

<i>Versie</i>	<i>Status</i>	<i>Datum</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Autorisatie</i>	<i>paraaf</i>
1.0	Concept	13 juni 2019	Eerste concept ter goedkeuring aan opdrachtgever	J.P. Flamman	
1.1	Concept	20 juni 2019	Tweede concept na verwerking opmerkingen opdrachtgever	J.P. Flamman	
2.0	Definitief	31 oktober 2019	Definitief na verwerking opmerkingen bevoegd gezag	J.P. Flamman	

Acceptatie					
<i>Versie</i>	<i>Status</i>	<i>Datum</i>	<i>Voor akkoord</i>	<i>Naam</i>	<i>Paraaf</i>
1.0	Concept		Gemeente Beverwijk		
Projectgegevens					
Initiatief			Aanleg busbaan (in twee delen)		
Procedure			Omgevingsvergunning		
Toponiem / locatie			Station Beverwijk		
Plaats			Beverwijk en Velsen-Noord		
Gemeente			Beverwijk en Velsen		
Provincie			Noord-Holland		
Opdrachtgever			Royal HaskoningDHV		
Contactpersoon opdrachtgever			Patrick Kuilman		
Oppervlakte plangebied			Ca. 8,1 en 0,7 hectare		
Huidig grondgebruik			Vijver, Bedrijfshal + Woonhuis, parkeerterrein, braakliggend		
Onderzoeksmeldingsnummer			4714398100		
Soort onderzoek			BO Archeologie en Cultuurhistorie		
RD-hoekcoördinaten van het plangebied			105.429 / 499.356	104.782 / 498.661	
Kaartblad (1:25.000)			25A Haarlem		
Uitvoerder en documentatie			Vestigia <i>Archeologie & Cultuurhistorie</i>		
Projectleider/Senior archeoloog			Drs. J.P. Flamman		
Projectmedewerkers			Drs. W.A.M. Hessing Drs. O.P.N. Satijn F.P.J. van Puijenbroek MSc D. IJdo MA		
Bevoegd gezag			Gemeente Beverwijk Postbus 450 1940 AL Beverwijk Gemeente Velsen Postbus 465 1970 AL IJmuiden		
Contactpersoon			Onbekend		

Inhoudsopgave

Samenvatting en advies	4
Onderbouwing advies	8
1 Projectomgeving	8
1.1 Algemene gegevens	8
1.2 Onderzoeksdoel en -methode	8
2 Beleidskader	10
2.1 Wettelijk kader archeologie	10
2.2 Gemeentelijk erfgoedbeleid en bestemmingsplannen (LS01)	10
2.3 Structuurvisies en Welstandsnota's	12
3 De geschiedenis van het plangebied	13
3.1 Natuurlijk landschap (LS04)	13
3.2 Historisch-geografische ontwikkeling (LS03)	14
3.3 Versturende bodemingrepen in het verleden (LS03)	22
3.4 Huidige situatie (LS02)	23
4 Inventarisatie cultuurhistorische waarden	24
4.1 Archeologische waarden (LS04)	24
4.2 Landschappelijke en stedenbouwkundige waarden	28
4.3 Architectuur- bouwhistorische waarden (LS04)	30
5 Archeologische en cultuurhistorische waarden en de nieuwbouwplannen	32
5.1 Consequenties toekomstig gebruik (LS01)	32
5.2 Conclusies: gespecificeerde archeologische verwachting (LS05) en overige aanwezige cultuurhistorische waarden	32
5.3 Advies vervolgonderzoek archeologie (LS05)	32
5.4 Advies mitigerende maatregelen cultuurhistorie	33
Literatuur	35
Digitale bronnen	35
Lijst van afbeeldingen	36
Kaarten en bijlagen	37

Samenvatting en advies

Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* heeft in opdracht van Royal HaskoningDHV een archeologisch bureauonderzoek en cultuurhistorische inventarisatie uitgevoerd voor een plangebied rondom het station in Beverwijk, gemeente Velsen en Beverwijk (*kaart 1, afbeelding 1*).

Royal HaskoningDHV heeft van de provincie Noord-Holland een offerteaanvraag ontvangen voor het opstellen van een referentieontwerp en UAV-GC contract in verband met de aanleg van een busbaan (in twee delen) rondom station Beverwijk. Onderdeel van de scope is het laten uitvoeren van diverse onderzoeken, waaronder archeologisch bureauonderzoek. Daarnaast dient beoordeeld te worden of met het project cultuurhistorische waarden aangetast worden. Het plangebied bestaat uit twee delen, het noordoostelijk deel met een oppervlakte van circa 0,7 hectare en het zuidwestelijk deel met een oppervlakte van 8,1 hectare. Het plangebied ligt binnen twee gemeentes, namelijk Beverwijk en Velsen.

Deze rapportage omvat de analyse van de verzamelde gegevens uit het door Vestigia uitgevoerde bureauonderzoek. Deze archeologische en cultuurhistorische inventarisatie kan een belangrijk instrument zijn in de uitwisseling van cultuurhistorische kennis met ontwerpers en ontwikkelaars van het gebied. Tevens stelt het de gemeente in staat om een goed onderbouwd oordeel te kunnen vellen over de (cultuurhistorische) kwaliteit van het plangebied.

Zover als mogelijk beschrijven we in het rapport de effecten van geplande bouwplannen op de aanwezige cultuurhistorische waarden, en geven we aanbevelingen over hoe bij de geplande werkzaamheden de cultuurhistorische waarden het beste kunnen worden ingepast en gerespecteerd. Verder wordt er een advies gegeven over eventuele vervolgstappen in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Omdat de bouw- en inrichtingsplannen op het moment van schrijven van dit rapport nog niet in detail bekend zijn, omvat dit rapport geen volledige cultuurhistorische effectrapportage.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat binnen het plangebied plaatselijk de oorspronkelijke duinen in de recente tijd zijn afgetopt voor de winning van bouwzand. Hierdoor zijn er van de laatste fases van de duingroei geen archeologische waarden meer terug te vinden. Het is echter niet precies bekend waar aftopping heeft plaatsgevonden. Oudere overstoven duinafzettingen kunnen daarom wel worden aangetroffen; deze oudere afzettingen hebben een datering vanaf de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. Dergelijke oude duinafzettingen kunnen met name in het zuiden van het plangebied worden aangetroffen. Het zuidelijke deel van het plangebied valt grotendeels binnen AMK-terrein 14910. Het betreft een terrein met sporen van bewoning en resten van complete cultuurlandschappen uit de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. Hier kunnen direct onder het maaiveld mogelijk al relevante sporen en vondsten worden aangetroffen; wel heeft de aanleg van het voormalige rangeerterrein en de Velsertraverse mogelijk voor verstoringen van het bodemprofiel veroorzaakt. Ten zuiden van de Velsertraverse heeft mogelijk geen recente verstoring van het bodemprofiel plaatsgevonden. Het is mogelijk dat in het uiterste zuidwesten van het plangebied, ter hoogte van de Wijkerstraatweg, nog resten van de historische Velserweg in de bodem aanwezig zijn.

Voor het plangebied ter hoogte van het stationsplein geldt dat het zich bevindt op de overgangszone van de strandwallen in het noordwesten en de oeverzone van de voormalige Wijkermeer in het oosten. Het is waarschijnlijk dat ter hoogte van het huidige station de bovenste twee meter bestaat uit in de 20^e eeuw opgebracht zand, zoals blijkt uit eerder rondom het Stationsplein uitgevoerd onderzoek. Daaronder bevinden zich aanplempingslagen, vermoedelijk van stadsafval van Beverwijk. Ter hoogte van de weg Wijckermolen dient rekening te worden gehouden met ondergrondse cultuurhistorische waarden die samenhangen met het vroegere belang van deze havenomgeving binnen de kern van Beverwijk, met name in de periode 17^e (de aanleg van de Pijp) tot en met begin 20^e eeuw. Hierbij moet worden gedacht

aan sporen van scheepshellingen, molens, havendammen en sluizen. Deze kunnen zich, daar waar de grond door (sub) recente grondroerende werkzaamheden niet verstoord is, binnen enkele decimeters onder de oppervlakte bevinden. Mogelijk bevinden zich resten hier ook archeologische resten die samenhangen met de aanwezigheid net buiten het plangebied van de Molen De Hoop, die een oorsprong in de Nieuwe Tijd A heeft.

Er bevinden zich geen gewaardeerde of beschermde bovengrondse cultuurhistorisch waarden binnen het plangebied.

Advies vervolgonderzoek archeologie

Op basis van het bureauonderzoek adviseert Vestigia *Cultuurhistorie & Archeologie*

- Aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren binnen het AMK-terrein 14910. Dit betreft een omvangrijk terrein met een complexe gelaagdheid aan archeologische resten. Daarom dient binnen de contouren van dit AMK-terrein eerste een verkennend booronderzoek uit te worden gevoerd. Daarna kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden, afhankelijk van de mate van intactheid van de bodem, en de locatie en aard van de ingrepen. Binnen de contouren van het AMK-terrein kunnen ter hoogte van de Wijkerstraatweg resten van de historische Velsersweg in de ondergrond aanwezig zijn.

- Aanvullend archeologisch onderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren in de gebieden buiten het AMK-terrein (zie Kaart 3), in het noorden van het zuidelijke deelgebied en in het gehele noordelijke deelgebied. Dit dient om de archeologische verwachting te toetsen, en te bepalen of en waar nog intacte bodemprofielen (met name van duinafzettingen) aanwezig zijn, en of er ondergrondse cultuurhistorische waarden aanwezig zijn die samenhangen met de havenactiviteiten uit de periode 17^e tot en met begin 20^e eeuw. Het is met name van belang te bepalen waar de grens tussen het water en de kade lag. Op basis van dit verkennend booronderzoek kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden, afhankelijk van de locatie en aard van de ingrepen.

Over het gehele plangebied dient een verkennend booronderzoek plaats te vinden. Echter, mogelijk kunnen delen van het plangebied afvallen voor vervolgonderzoek wanneer de inrichtingsplannen nader zijn uitgewerkt. Er is geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig in delen van het plangebied waar al archeologisch veldwerk is verricht en waarvoor de gemeente heeft bepaald dat er geen vervolgstappen nodig zijn in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Omdat de publicaties van enkele (boor)projecten binnen het plangebied nog op zich laten wachten, en in deze fase nog niet bekend is of de gemeenten de adviezen in deze rapporten zullen overnemen, zal in overleg met de gemeente(n) moeten worden bepaald om welke vrijgegeven gebieden het gaat.

Het booronderzoek dient te worden uitgevoerd conform de betreffende protocollen in de KNA 4.1. en te voldoen aan alle daarin vermelde eisen en specificaties. Voorafgaande aan de uitvoering van het booronderzoek dient eerst een Plan van Aanpak op te worden opgesteld waarin de voorgenomen ingrepen en het definitieve tracé voor de busbaan worden vergeleken met beschikbare gegevens uit de al uitgevoerde booronderzoeken binnen het plangebied en met het de resultaten van het huidige onderzoek. Dit PVA dient vooraf ter beoordeling aan de gemeenten Beverwijk en Velsen te worden voorgelegd.

Bij grondroerende werkzaamheden aan de weg Wijckermolen dient ter plaatse van de voormalige molen De Hoop rekening te worden gehouden met resten die samenhangen met de aanwezigheid van deze molen. De Molen zelf bevond zich buiten het huidige plangebied.

Het is aan het bevoegd gezag, de gemeenten Velsen en Beverwijk, om op basis van dit rapport en het daarin geformuleerde advies een besluit te nemen ten aanzien van het voortzetten of beëindigen van het onderzoeksproces.

Ook nadat het archeologisch onderzoek is afgerond, blijft de meldingsplicht archeologische toevalsvondst of waarneming van kracht (Erfgoedwet, artikel 5.10 Archeologische toevalsvondst). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische toevalsvondst wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Velsen en Beverwijk en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Advies mitigerende maatregelen cultuurhistorie

Vestigia *Cultuurhistorie & Archeologie* adviseert geen mitigerende maatregelen om negatieve effecten van de nieuwbouwplannen op de cultuurhistorie te vermijden, te beperken, op te vangen of te compenseren, omdat er zich geen gewaardeerde of beschermde bovengrondse cultuurhistorisch waarden binnen het plangebied bevinden.

Wel dient binnen de grenzen van de gemeente Velsen bij het bepalen van een voorkeursalternatief voor de uitvoering van de busbaan rekening te worden gehouden met de welstandscriteria zoals die gelden voor een gebied Weide, sport en recreatie. Voor de Velsertraverse geldt een hoger (plus) welstandsniveau dan in de rest van het plangebied binnen de grenzen van de gemeente Velsen.

Afbeelding 1 Luchtfoto plangebied. Bron: ArcGIS Online 2019.

Onderbouwing advies

1 Projectomgeving

1.1 Algemene gegevens

Vestigia *Archeologie & Cultuurhistorie* heeft in opdracht van Royal HaskoningDHV een archeologisch bureauonderzoek en cultuurhistorische inventarisatie uitgevoerd voor een plangebied rondom het station in Beverwijk, gemeente Velsen en Beverwijk (*kaart 1, afbeelding 1*).

Royal HaskoningDHV heeft van de provincie Noord-Holland een offerteaanvraag ontvangen voor het opstellen van een referentieontwerp en UAV-GC contract in verband met de aanleg van een busbaan (in twee delen) rondom station Beverwijk. Onderdeel van de scope is het laten uitvoeren van diverse onderzoeken, waaronder archeologisch bureauonderzoek. Daarnaast dient beoordeeld te worden of met het project cultuurhistorische waarden aangetast worden. Het plangebied bestaat uit twee delen, het noordoostelijk deel met een oppervlakte van circa 0,7 hectare en het zuidwestelijk deel met een oppervlakte van 8,1 hectare. Het plangebied ligt binnen twee gemeentes, namelijk Beverwijk en Velsen.

1.2 Onderzoeksdoel en -methode

Deze rapportage omvat de analyse van de verzamelde gegevens uit het door Vestigia uitgevoerde bureauonderzoek. Deze archeologische en cultuurhistorische inventarisatie kan een belangrijk instrument zijn in de uitwisseling van cultuurhistorische kennis met ontwerpers en ontwikkelaars van het gebied. Tevens stelt het de gemeente in staat om een goed onderbouwd oordeel te kunnen vellen over de (cultuurhistorische) kwaliteit van het plangebied.

Zover als mogelijk beschrijven we in het rapport de effecten van geplande bouwplannen op de aanwezige cultuurhistorische waarden, en geven we aanbevelingen over hoe bij de geplande werkzaamheden de cultuurhistorische waarden het beste kunnen worden ingepast en gerespecteerd. Verder wordt er een advies gegeven over eventuele vervolgstappen in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Omdat de bouw- en inrichtingsplannen op het moment van schrijven van dit rapport nog niet in detail bekend zijn, omvat dit rapport geen volledige cultuurhistorische effectrapportage.

In het rapport wordt ingegaan op:

- een beschrijving van de geschiedenis van het gebied om de bestaande inrichtingssituatie te kunnen begrijpen;
- een gedetailleerde inventarisatie van de archeologische en cultuurhistorische waarden in het plangebied en de directe omgeving. Hierbij worden naast de op de provinciale en gemeentelijke archeologische en cultuurhistorische waardenkaarten weergegeven objecten, structuren en waarnemingen, ook landschapselementen, en eventuele zichtlijnen in de directe omgeving geïventariseerd;
- een aanduiding van eventuele eerdere bodemverstoringen, verdwenen bebouwing en ruimtelijke ingrepen;
- (voor zover bekend) een beschrijving van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen en de effecten daarvan op de aanwezige cultuurhistorische waarden;
- een aanbeveling over hoe bij de geplande ruimtelijke ingrepen de cultuurhistorische waarden kunnen worden behouden (mitigerende maatregelen).
- Een advies over eventuele vervolgstappen in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ).

De geraadpleegde bronnen zijn opgesomd in het hoofdstuk Literatuur.

2 Beleidskader

2.1 Wettelijk kader archeologie

De zorgplicht voor het archeologisch erfgoed is uitgewerkt in de Monumentenwet 1988 en in de wijziging hierop; de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz, 2007). Een deel van de Monumentenwet is per 1 juli 2016 opgegaan in de Erfgoedwet. Het overige deel zal te zijner tijd opgaan in de Omgevingswet. Tot die tijd blijven die artikelen die niet zijn overgegaan naar de Erfgoedwet van kracht zoals ze in de Monumentenwet van 1988 zijn benoemd.

De Wamz vormde de implementatie van het Verdrag van Malta dat in 1992 door diverse Europese lidstaten is ondertekend. Hierin wordt gesteld dat het streven is archeologisch erfgoed in de bodem te beschermen en daarmee te behouden. Om dit te kunnen doen moet archeologisch erfgoed ingepast worden in de ruimtelijke ordening. Een ander uitgangspunt is dat indien behoud in de bodem (*in situ*) niet mogelijk is, de verstoorder onderzoek naar de archeologische waarden moet betalen. In de praktijk zijn dit de kosten voor de archeologische monumentenzorg cyclus (AMZ-cyclus). Met de invoering van de Wamz werden gemeenten verplicht om archeologiebeleid te ontwikkelen omdat artikel 38a van de Monumentenwet 1988 bepaalde dat de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan en bij de bestemming van de in het plan begrepen grond rekening houdt met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. Met invoering van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2008) werd de archeologie definitief verankerd in de ruimtelijke ordening. Bepaald werd dat gemeenten na maximaal 10 jaar een bestemmingsplan moeten herzien of vernieuwen (daarbij rekening houdend met de archeologie op grond van de Monumentenwet 1988).

Op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, 2010) zijn burgemeester en wethouders bevoegd gezag in het kader van de omgevingsvergunning. Op grond van de Ontgrondingenwet zijn Gedeputeerde Staten bevoegd gezag in het kader van de ontgrondingsvergunning, voor andere gronden dan bij ministeriële regeling aan te wijzen rijkswateren. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is bevoegd gezag ten aanzien van de bodem en oevers van rijkswateren op grond van de Waterwet.

2.2 Gemeentelijk erfgoedbeleid en bestemmingsplannen (LS01)

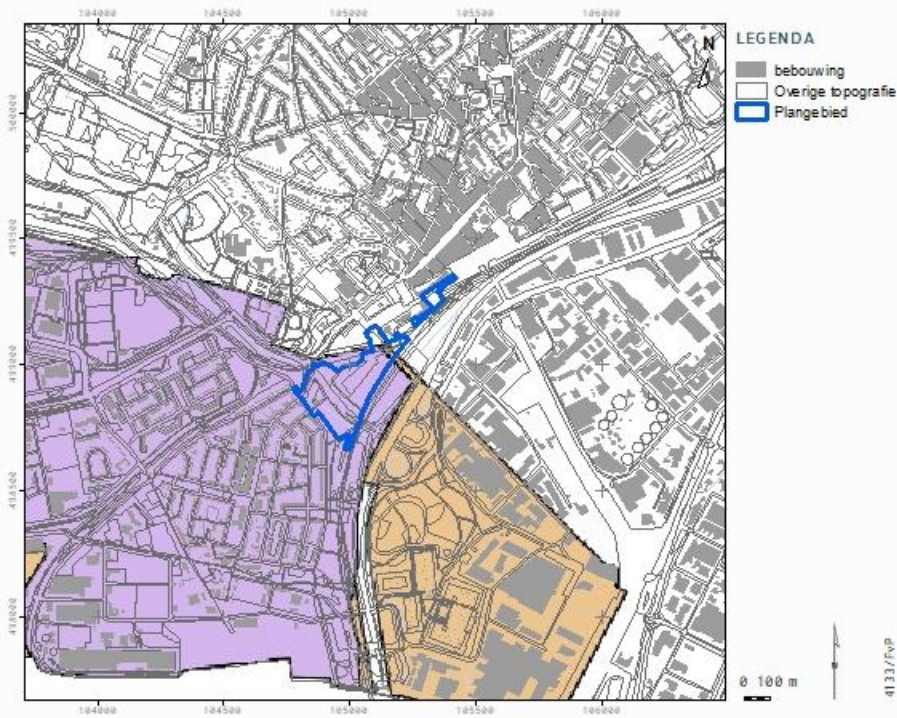
Het deel van het projectgebied binnen de grenzen van de gemeente Velsen, heeft op de archeologische beleidskaart van de gemeente een hoge archeologische verwachting (uiteenlopende periodes, inclusief buitenplaatsen, *afbeelding 2*), categorie 3.¹ Bodemroerende ingrepen dieper dan 40 cm -mv zijn vergunningplichtig vanuit de archeologie, wanneer deze een oppervlakte beslaan van 100 m² of meer. Dit beleid is niet verwerkt in het bestemmingsplan Bedrijventerrein Velsen-Noord. In dit bestemmingsplan zijn geen voorschriften ten aanzien van de archeologie opgenomen.

De gemeente Beverwijk heeft haar beleid vastgesteld middels de Beleidsnota Cultuurhistorie Beverwijk 2007.² Op de bijbehorende cultuurhistorische waardenkaart zijn verschillende categorieën waarde-archeologie aangeduid met bijbehorende vrijstellingsgrenzen. Volgens deze kaart beslaat het noordelijk deelgebied van het projectgebied een archeologisch relevant terrein, waarde 2, vanwege de ligging nabij de historisch kern van Beverwijk (*afbeelding 3*). Voor deze terreinen geldt dat bodemroerende ingrepen dieper dan 35 cm -mv vergunningplichtig zijn, wanneer deze een oppervlakte beslaan van 30 m² of meer.

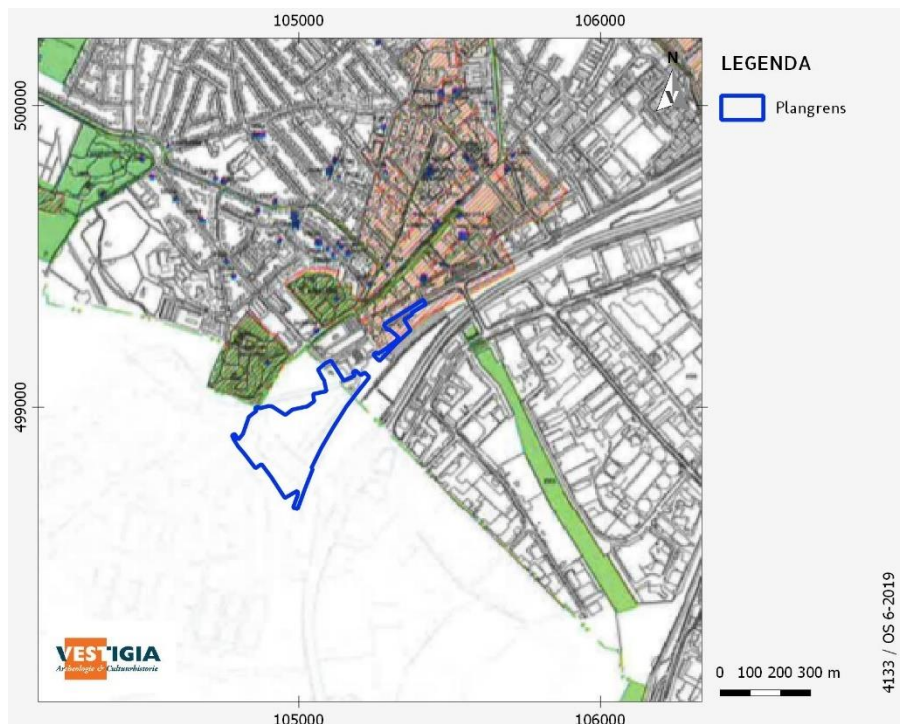
¹ Gemeente Velsen 2017.

² Beleidsnota cultuurhistorie Beverwijk 2007.

In de bestemmingsplannen Stationsgebied 2012 van de gemeente Beverwijk zijn de dubbelbestemmingen Waarde - Archeologie 1 en Waarde - Archeologie 2 opgenomen voor delen van het projectgebied. Voor gronden met deze dubbelbestemmingen geldt dat bodemroerende ingrepen dieper dan respectievelijk 35 cm -mv en 40 cm -mv vergunningplichtig zijn vanuit de archeologie, wanneer deze een oppervlakte beslaan van respectievelijk 30 m² en 2.500 m².

Afbeelding 2 Uitsnede uit de archeologische beleidskaart van de gemeente Velsen. Het paarse gebied heeft een archeologische hoge verwachting (categorie 3). Bron: Gemeente Velsen 2017.

Afbeelding 3 Uitsnede van de cultuurhistorische waardenkaart bij de Beleidsnota Cultuurhistorie Beverwijk. Het rood gearceerde gebied betreft een archeologisch relevant terrein, waarde 2, vanwege de ligging nabij de historisch kern van Beverwijk. Bron: Beleidsnota Cultuurhistorie Beverwijk 2007.

2.3 Structuurvisies en Welstandsnota's

In de structuurvisie Velsen 2016 valt het plangebied in de zone binnenduinrand. De gemeente zet in op het onderling verbinden van de verschillende landgoederen, buitenplaatsen en parken in deze binnenduinrand, en het waar mogelijk verder verhogen van de (ruimtelijke) kwaliteit van deze groengebieden. Verder zal er in de nabije toekomst onderzocht worden of het plangebied geschikt is voor een woonbestemming.

Volgens de welstandsnota van Velsen (2016) ligt het plangebied binnen de gemeentegrenzen in een Weide-, Sport- en Recreatiegebied. Het beleid is terughoudend en gericht op beheer. Bij de advisering zal onder meer aandacht geschonken worden aan het behoud van de in beginsel terughoudende architectuur en een goede landschappelijke inpassing. Een deel van het plangebied is gelegen in een gebied met welstandniveau basis, met uitzondering van de Velsertraverse, waarvoor niveau Plus geldt: "Als gevolg van de analyse van de ruimtelijke kwaliteit van Velsen zijn binnen het lichte en basisniveau van welstand enkele aandachtsassen en -plekken ingetekend. Deze hebben een plus niveau van welstand. Bouwplannen in de plus gebieden zullen ten opzichte van het omringend gebied met licht of basisniveau met meer aandacht bekeken worden. Allereerst wordt langs enkele assen een hogere inzet gevraagd, gezien de belevingswaarde vanaf diverse doorgaande wegen of de overgang tussen verschillende gebiedstypen."

Volgens de concept-Welstandsnota van Beverwijk (2018) valt het plangebied in een welstandsvrije zone, zoals ook in de eerdere versie van de Welstandsnota (2013).

3 De geschiedenis van het plangebied

3.1 Natuurlijk landschap (LS04)

Het plangebied maakt deel uit van het westelijk veengebied. In dit gebied heeft, vanwege de lage ligging ten opzichte van het grond- dan wel zeewater, veel sedimentatie plaatsgevonden. Binnen het plangebied is naar verwachting circa 22 meter aan sediment gedeponeerd tijdens het Holoceen (circa 10.000 jaar geleden tot heden).

Onder de Holocene afzettingen zijn zandafzettingen van de Formatie van Kreftenheye aan te treffen met daarboven (mogelijk) en restant dekzand. Dit zijn respectievelijk rivierafzettingen en landduinen uit de laatste ijstijd. Aangezien deze op een diepte van meer dan 20 meter beneden maaiveld worden verwacht liggen deze buiten de scope van het onderzoek. Aan het begin van het Holoceen lagen deze afzettingen boven het grondwater. Dit veranderde echter vanwege het smelten van de ijskappen in Scandinavië en Noord-Amerika. Hierdoor steeg de zee- en daarmee ook de grondwaterspiegel. Binnen het plangebied kon door de stijgende grondwaterstand een veenpakket ontstaan dat Basisveen, onderdeel van de Formatie van Nieuwkoop, wordt genoemd. Daarna kwam echter de invloed van de zee en kwam het plangebied in een getijdenmilieu terecht. In veel gevallen werd de oorspronkelijke ondergrond bestaande uit Basisveen geërodeerd waardoor dit veelal niet meer terug te vinden is. In het noordelijk deel van het plangebied was dit proces echter langzamer waardoor niet alleen het Basisveen relatief intact is gebleven, maar er ook een humeuze overgangslaag aan te treffen. Deze laag wordt de laag van Velsen genoemd. De overige getijdeafzettingen worden gerekend tot het Laagpakket van Wormer. Deze afzettingen kunnen worden aangetroffen vanaf 20 meter beneden maaiveld tot een hoogte van 4 tot 6 meter beneden maaiveld. Omdat dit getijdeafzettingen zijn bestaan deze voor een groot gedeelte uit gelaagde zand en kleiafzettingen die door de afwisseling van eb en vloed zijn afgezet. Doordat de zeespiegel steeds bleef stijgen werden de duinen die langs de stranden ontstonden herhaaldelijk opgeruimd. Binnen het plangebied worden restanten van deze duinen verwacht, mogelijk al vanaf het maaiveld. Deze zandduinen behoren tot het Laagpakket van Zandvoort, onderdeel van de Formatie van Naaldwijk. In het achterland was de invloed van de zee zodanig klei dat een veengebied kon ontstaan. Dit veenpakket wordt tot het Hollandveen (onderdeel van de Formatie van Nieuwkoop) gerekend.

Langs het plangebied stroomde het Oer-IJ. Destijds was dit een veenrivier die direct in de zee afwaterde en daarom ook getijdestromingen kende. Daarom zette deze rivier ook getijdeafzettingen af. Rond 5.000 jaar geleden stokte de zeespiegelstijging omdat de ijskappen grotendeels gesmolten waren. De zeespiegelstijging was sindsdien vooral het resultaat van isostasie in Nederland. Door de tragere zeespiegelstijging konden de duinen aan de westkust van Nederland zich ontwikkelen. Pas rond 3.200 BP sloot het zeegat van Bergen. De stroming van het IJ veranderde toen van richting, er werd via het Almere afgewaterd naar de huidige Waddenzee. Achter de duinen kon de veengroei onverhinderd doorgaan. Binnen het plangebied was echter nog steeds de invloed van het IJ aanwezig, de richting en intensiteit hiervan was echter zodanig dat er bewoning plaats kon vinden. De veengroei aan de oevers van het IJ kalfden bij stormen regelmatig af waardoor van het Hollandveen binnen het plangebied weinig terug te vinden is. Daarom was er in het plangebied vooral sprake van duinen. Op deze duinen konden bodems ontstaan en bewoning plaatsvinden. In de recente tijd zijn veel duinen echter vergraven voor de winning van bouwzand en voor egalisatie.

Op de geomorfologische kaart (Kaart 2a) is het plangebied gekarteerd als een vlakte ontstaan door afgraving van duinen of strandwallen terwijl het plangebied op de bodemkaart is gekarteerd als onderdeel van de bebouwde kom. In de omgeving van het plangebied is veel gemodificeerde natuur aanwezig. De bodemsoort die op de bodemkaart wel gekarteerd is, is een beekerdgrond. Beekerdgronden zijn natte zandbodems met in sommige gevallen een kleiige component in de aanrijkingshorizont.

3.2 Historisch-geografische ontwikkeling (LS03)

De naam Beverwijk vindt zijn oorsprong in de naam “Beverhem”. Waar het woord bever voor staat is onduidelijk. Enerzijds kan het woord geïnterpreteerd worden als het aquatisch knaagdier, de bever, en anderzijds als een oude Friese persoonsnaam voor een man. Hem (heem) kan vertaald worden naar dorp/woonplaats/woning.³ Wijk, uit de huidige plaatsnaam, heeft een soortgelijke vertaling, namelijk: hoeve/nederzetting/dorp. Afwisselend werd de nederzetting vermeld als Sint Aechtendorp. Deze naam is afgeleid van de heilige Agatha. Agatha zou verschenen zijn waar Beverwijk gesticht zou worden. Daar zou Agatha een maagd te hulp geschoten zijn die achterna werd gezeten door Vikingen.

De plaats Beverhem, toentertijd een agrarische nederzetting, wordt voor het eerst genoemd in de goederenlijst van de bisschop Radboud van het bisdom Utrecht daterend uit de periode 896-953 na Christus. De goederenlijst werd opgesteld om de eigendomsrechten van het bisdom Utrecht, waaronder Beverhem, te kunnen opeisen zodra de heerschappij van de Vikingen voorbij was in Frisia. Kennemerland, onderdeel van Frisia en waarin Beverhem gelegen was, was namelijk halverwege de 9^e eeuw na Christus veroverd door de Vikingen onder leiding van Rorik. Aan het eind van de 9^e eeuw verkreeg Godfried de Noorman de veroverde gebieden van Rorik in leen. Na de dood van Godfried kwam er een einde aan de Noormannenperiode in Kennemerland. De bisschop Radboud keerde vanuit Deventer terug naar Utrecht en stelde bovengenoemde goederenlijst op om de eigendommen op te eisen.

In de tweede helft van de 13^e eeuw fuseerde Beverhem/Sint Aechtendorp met de nabij gelegen handelsnederzetting Wijk en verkreeg de naam Beverwijk. Deze handelsnederzetting is op deze plaats ontstaan, omdat een landroute en een waterroute hier dicht bij elkaar kwamen.⁴ In 1276 kreeg Beverwijk markrechten van Graaf Floris V van Holland.⁵ Graaf Jan I van Holland, de zoon en opvolger van Floris, verleende in 1298 stadsrechten aan Beverwijk. Hierdoor werd de nederzetting een op zichzelf staand bestuurs- en rechtsgebied. In Beverwijk bevonden zich een aantal kastelen, onder andere Kasteel Ter Wijk, Kasteel Banjaert, Kasteel Oosterwijk en Kasteel Adrichem. Holland op zijn smalst, het land tussen de Noordzee en Beverwijk, was van groot strategisch belang als verbinding met de huidige kop van Noord-Holland en Friesland en moest verdedigd worden. Beverwijk had, ondanks vele branden en plunderingen, door de jaren heen een handelspositie verkregen. In 1577 werd Beverwijk verwoest door oorlogshandelingen. Na de wederopbouw werd de handelspositie niet terug verkregen. In de 17^e eeuw lieten Amsterdamse kooplieden buitenplaatsen bouwen in en om Beverwijk. Voorbeelden hiervan zijn Akerendam, Scheybeek en Westerhout. Deze buitenplaatsen en hofsteden zijn nog steeds aanwezig in Beverwijk, ten noordoosten van het huidige plangebied.

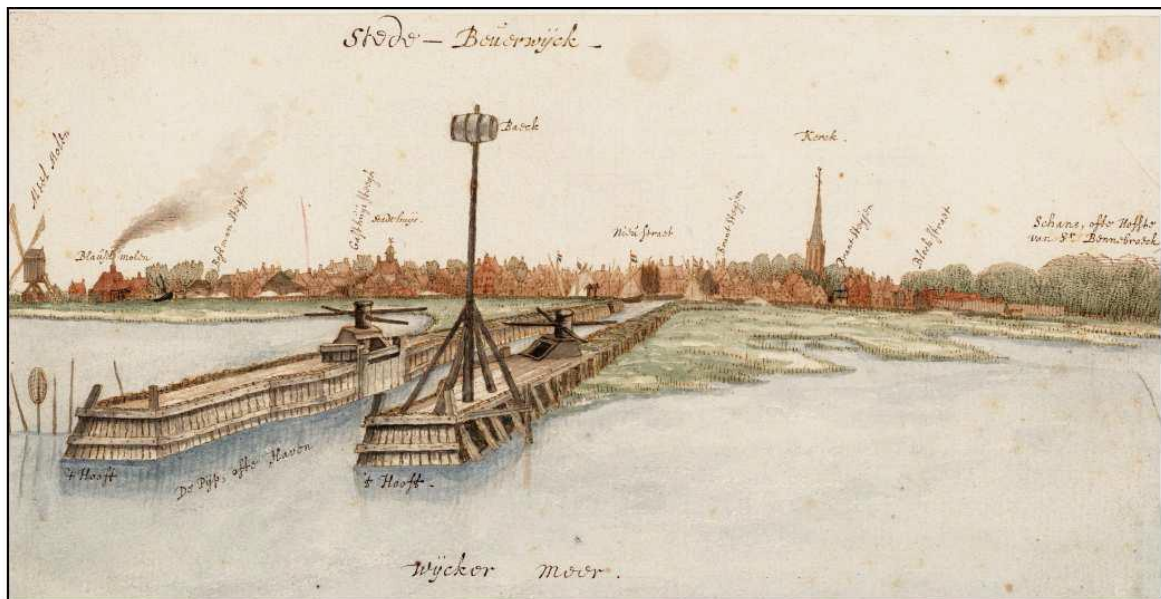
Ten oosten van Beverwijk lag tot in het midden van de 19^e eeuw het Wijkermeer. Het Oer-IJ (en de restgeulen ervan) werd na de dichtslibbing van de monding gebruikt voor scheepvaart. Het Wijkermeer heeft hier in het begin van de Middeleeuwen een belangrijke rol gespeeld. De restgeul van het Oer-IJ liep aan het einde van de Vroege Middeleeuwen nog door het plangebied dat bedekt was met veen. Het riviertje werd, overeenkomstig elders in Noord-Holland door de wind uitgeblazen, waardoor het Wijkermeer ontstond. Het Wijkermeer stond via het IJ in verbinding met de Zuiderzee, waar getijden een rol speelden. Deze getijdenstromen hadden ook invloed op het Wijkermeer, zij het in verzwakte vorm. De belangrijkste invloed was de afzetting van kleideeltjes op de oevers van het Wijkermeer. Deze kleideeltjes waren met de getijdenstromen meegevoerd en bezonken op de oever van het Wijkermeer, waar de stroming stilviel. Als gevolg hiervan verlandde het Wijkermeer en ontstond een groot voorland

³ www.etymologiebank.nl

⁴ Nyst 2012.

⁵ www.noord-hollandsarchief.nl

voor de haven van Beverwijk wat leidde tot de constructie van de Pijp, een kanaal dat ongeveer 80 m ten noorden van het plangebied Beverwijk bereikte, en nog steeds bestaat.

Afbeelding 4 Gezicht op Beverwijk in de 17^e eeuw vanaf het Wijkermeer, met de Pijp op de voorgrond en de molen De Hoop links. Bron: Nyst 2012.

Doordat de bestaande Pijp in de 17^e eeuw werd verruimd en verlengd ontstond hier een binnenhaven met sluisen en een kanaalvormige haventoeegang. Aan deze haven bevonden zich rond 1650 vijf sloopshellingen, korenmolen De Hoop, een oliemolen en enkele loodsen van een blauwsemlolen. De Pijp werd vanaf de 17^e eeuw ook gebruikt als afwateringskanaal voor het Wijkerbroek met als doel de haven door te spoelen.⁶

⁶ Nyst 2012.

Afbeelding 5 Topografische tekening, zicht op Beverwijk vanaf het zuidwesten, met de molen De Hoop op de voorgrond en in de verte de haven, door Alexander Oltmans jr. (1834). Bron: Beeldbank RCE.

In 1861 kreeg de Amsterdamse Kanaalmaatschappij concessie voor het aanleggen en exploiteren van een kanaal door het IJ in de richting van Velsen. Het Noordzeekanaal werd gegraven tussen 1865 en 1876. In die tijd werden ook de gronden aan weerszijden van het kanaal drooggelegd, waarvan de Wijkermeerpolder een van de droogmakerijen is. Deze kreeg de voor droogmakerijen kenmerkende rationele verkavelingstructuur met hoofdtochten en wegen die parallel aan het Noordzeekanaal lopen. Een dergelijke verkavelingstructuur was erop gericht zo efficiënt mogelijk te gebruiken landerijen op te leveren.⁷

⁷ Nyst 2012.

Afbeelding 6 Ansichtkaart uit 1906 met daarop het oude station. Bron: Nyst 2012.

Beverwijk ligt aan de spoorlijn Haarlem-Uitgeest, voorheen ook bekend als Noord- Hollandsche lijn, die in 1867 werd geopend (vergelijk *afbeelding 9 en 10*). De lijn sloot aan op de zogenoemde Oude Lijn tussen Amsterdam en Rotterdam. In 1883 werd een aftakking naar IJmuiden geopend. In 1927 werd de spoorlijn geëlektrificeerd. Vanwege de toename van zowel het scheepvaart- als het spoorwegverkeer werd in 1957 de Velsertunnel gerealiseerd om de brug te vervangen die het verkeer niet meer aankon. In dat jaar kreeg Beverwijk een nieuw stationsgebouw. De spoorlijn werd hiervoor enkele kilometers naar het oosten verlegd en liep voortaan ten oosten van Velsen (vergelijk *afbeelding 12 en 13*).

Historische gegevens wijzen uit dat het overgrote deel van het plangebied tussen de 16^e eeuw en de 19^e eeuw bestond uit grasland.⁸

Voor de historisch-geografische gegevens is verder gebruik gemaakt van de website van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voor de kadastrale minuut 1811-1832,⁹ en van de website Tijdreis over 200 jaar topografie van het Kadaster voor de topografische kaarten vanaf 1850 tot aan heden.¹⁰

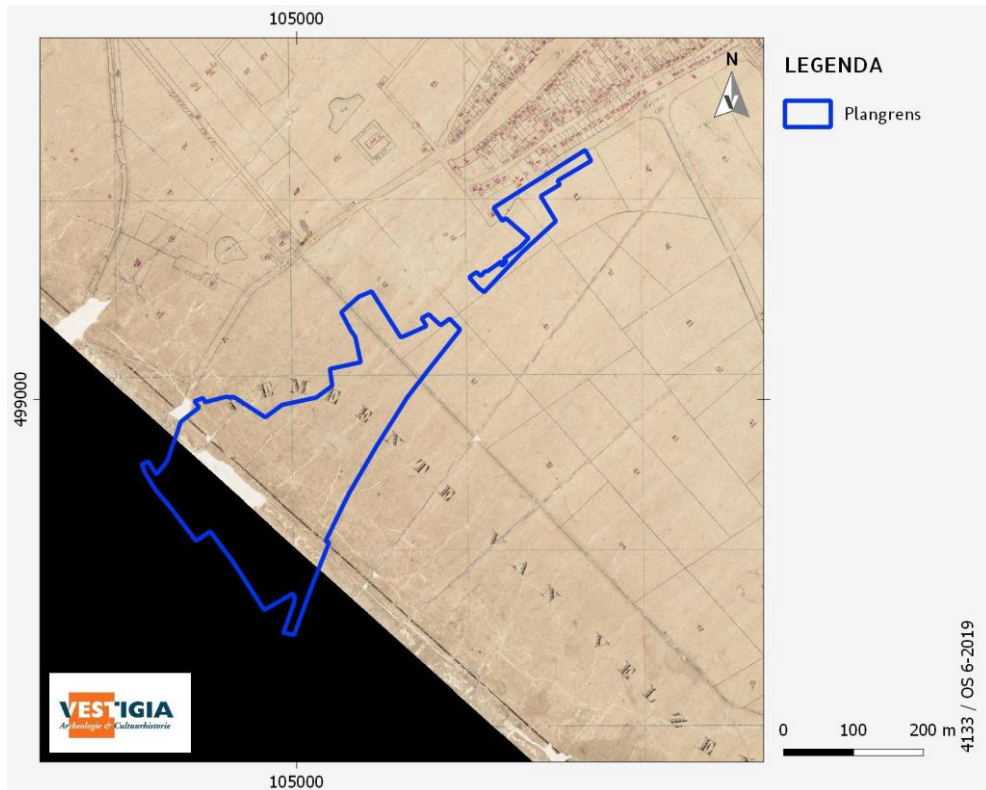
Op de oudste gedetailleerde kaart van het plangebied, de kadastrale minuut 1811-1832, blijkt dat het plangebied voornamelijk onbebouwd was (*afbeelding 7 en 8*). Het uiterste noorden van het plangebied ligt mogelijk net binnen de contouren van de oude haven van Beverwijk, zoals ook zichtbaar op de latere topografische kaarten. De kadastrale minuut laat zien dat de molen De Hoop net buiten het plangebied lag.

In de opeenvolgende topografische kaarten (1850-1900-1920-1950-1970-2000-2015, *afbeelding 9-15*) zijn bovengenoemde ontwikkelingen goed zichtbaar, van een buitengebied en havengebied met molen tot een stationsomgeving.

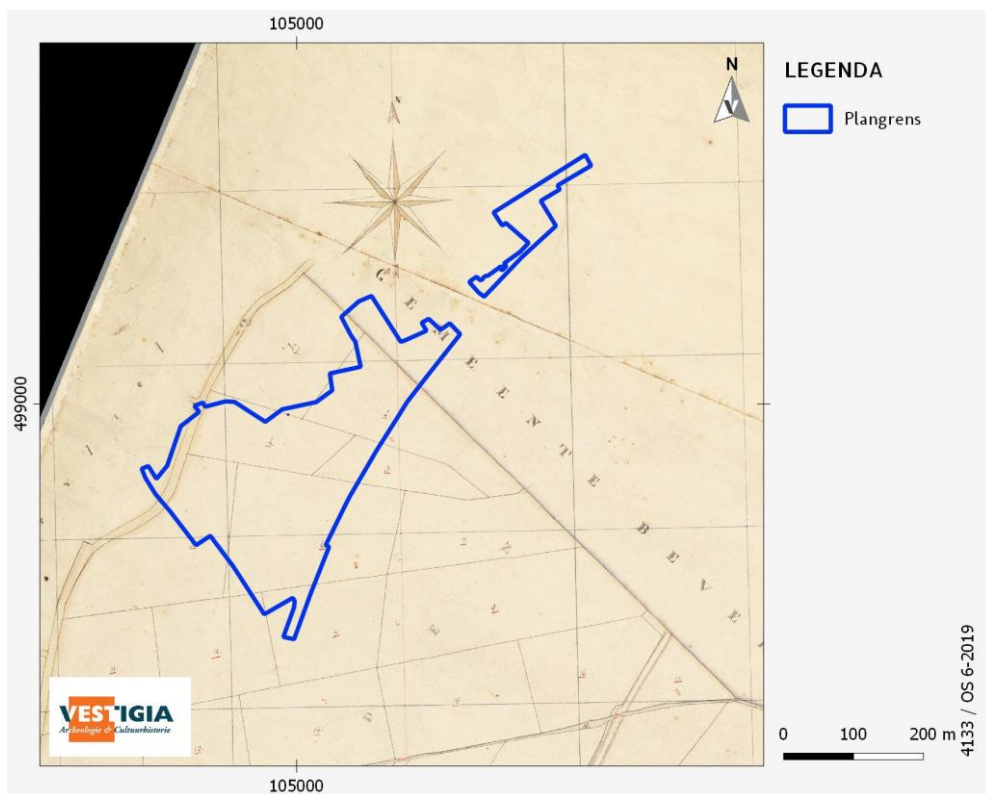
⁸ Nyst 2012.

⁹ <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.

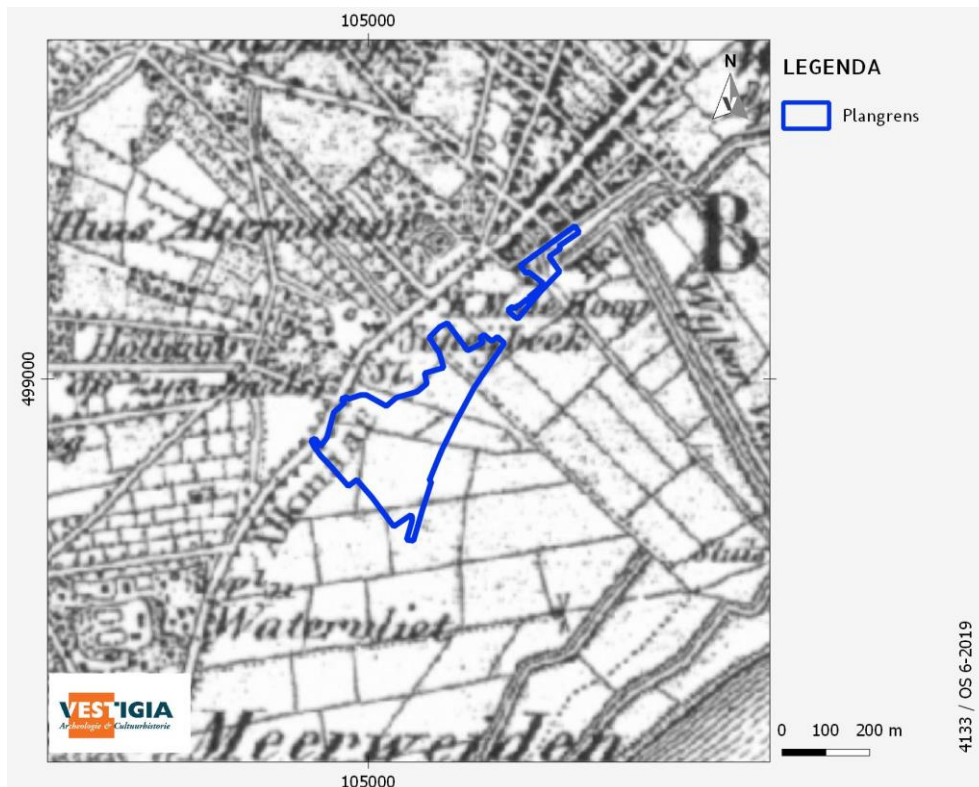
¹⁰ <http://topotijdreis.nl/>.

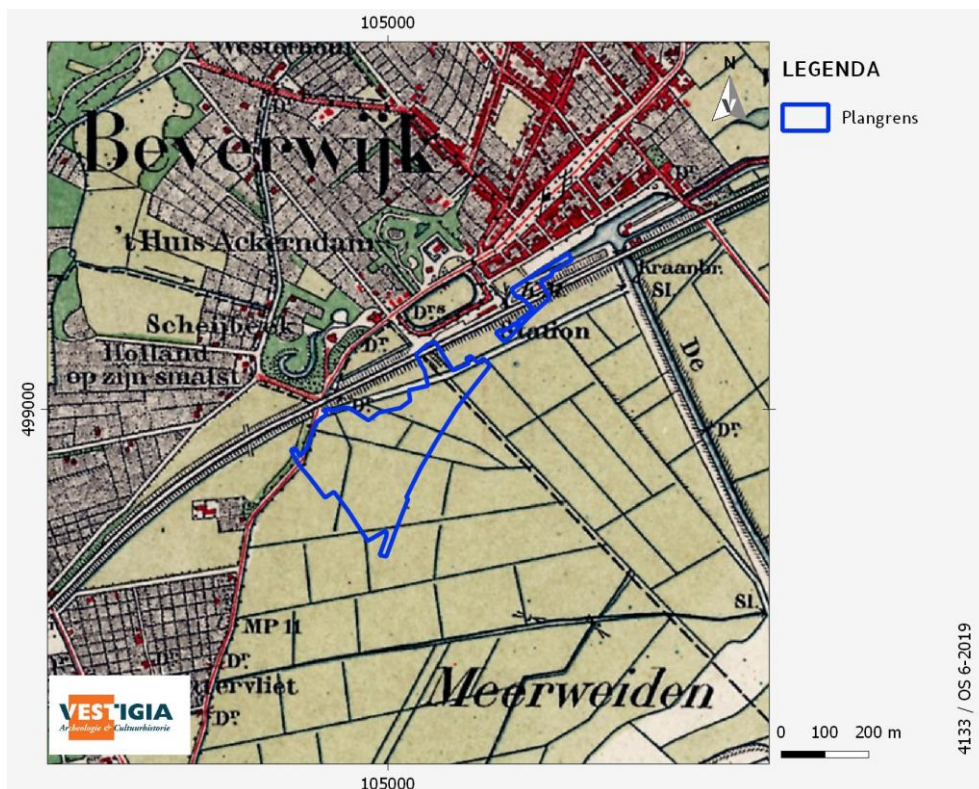
Afbeelding 7 Uitsnede Kadasterkaart 1811-1832. Gemeente Beverwijk, Sectie A, Blad 01. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven. Bron: RCE.

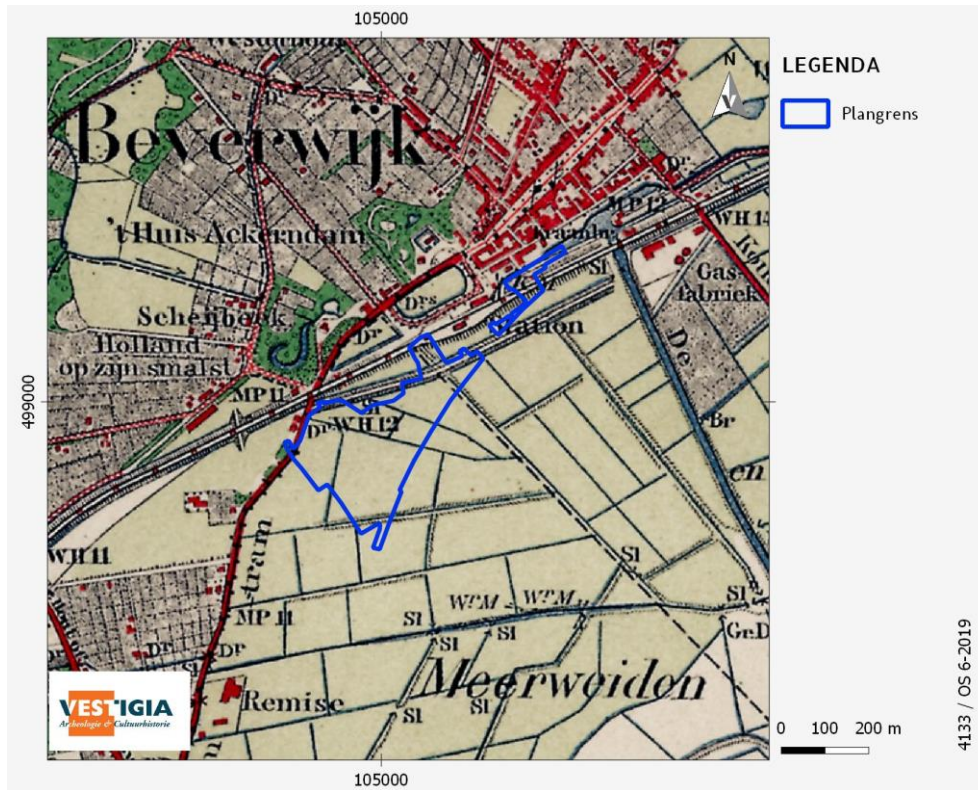
Afbeelding 8 Uitsnede Kadasterkaart 1811-1832. Gemeente Velsen, Sectie C, Blad 01. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven. Bron: RCE.

Afbeelding 9 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1850. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

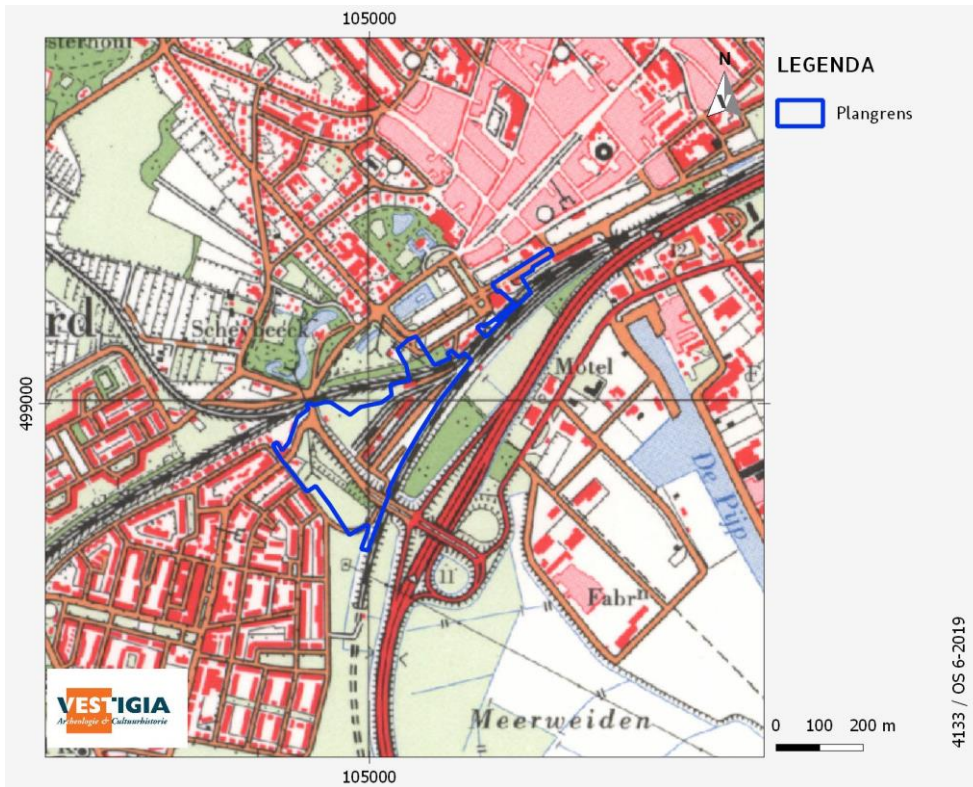
Afbeelding 10 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1900. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

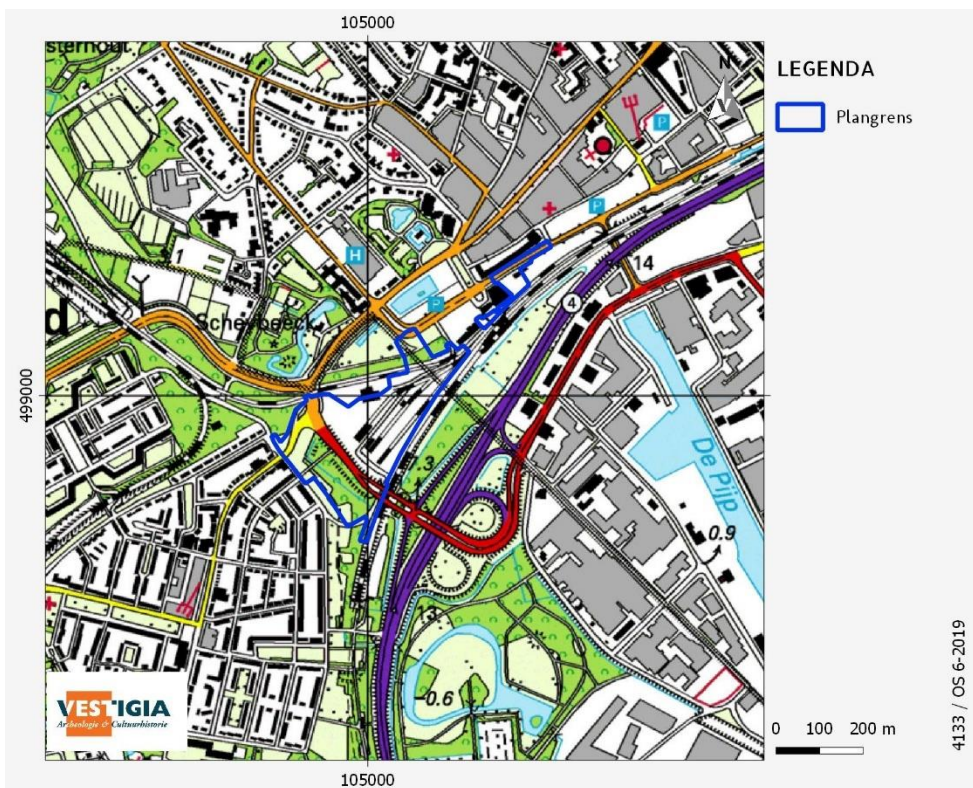
Afbeelding 11 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1920. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

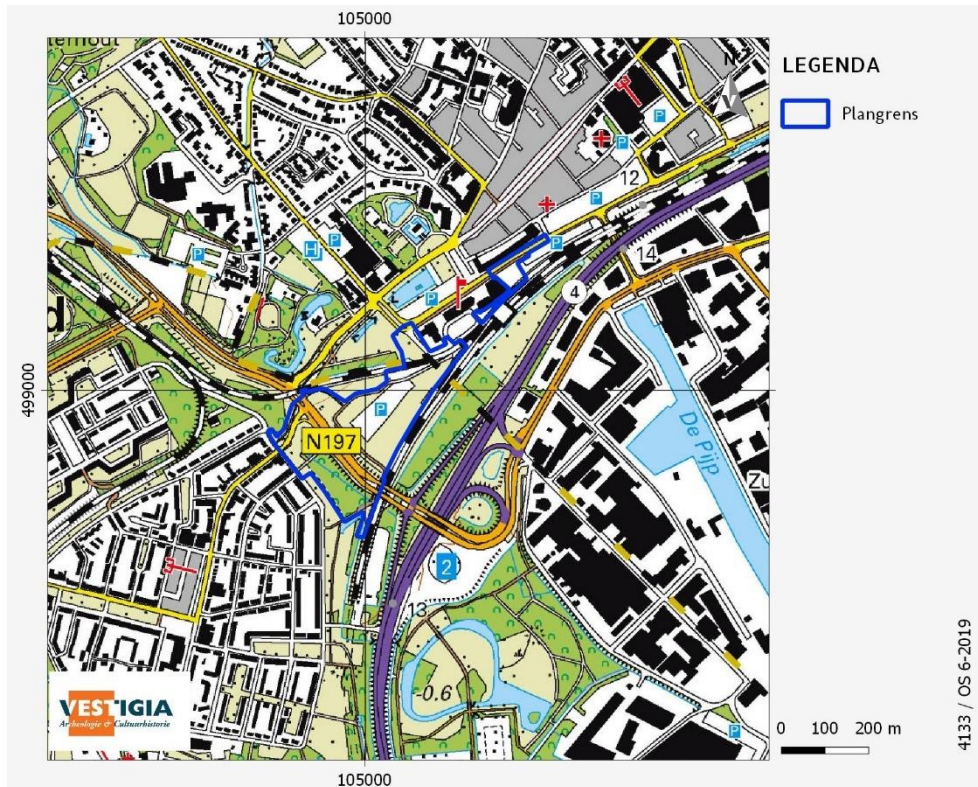
Afbeelding 12 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1900. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

Afbeelding 13 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1970. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

Afbeelding 14 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 2000. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

Afbeelding 15 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 2015. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie

3.3 Versturende bodemingrepen in het verleden (LS03)

Voor informatie omtrent bekende verstoringen zoals saneringen en dergelijke is de website van het Bodemloket geraadpleegd.¹¹ Hier staan geen saneringsactiviteiten geregistreerd ter hoogte van het plangebied.

Verder is de digitale verstoringsbronnenkaart van de RCE geraadpleegd.¹² De kaart is een selectie uit het bestand 'Vergraven Gronden', van WUR. In 2012 is er door Alterra een GIS-bestand samengesteld met een overzicht van grondbewerkingen, ophogingen en afgravingen, waarbij de opbouw van het bodemprofiel tot ten minste 40 cm diepte is gewijzigd.¹³ Hiervoor is informatie opgevraagd bij instanties en organisaties die werkzaamheden (laten) uitvoeren en/of administreren in verband met vergunningverlening en instanties die landgebruik in kaart brengen.

Binnen het gehele plangebied kunnen er verstoringen van de ondergrond hebben plaatsgevonden. Allereerst zijn plaatselijk de oorspronkelijke duinen in de recente tijd afgetopt voor de winning van bouwzand (Kaart 2a). Hierdoor zijn er van de laatste fases van de duingroei geen archeologische waarden

¹¹ <http://bodemloket.nl/>.

¹² <https://archeologieinnederland.nl/verstoringsbronnenkaart>.

¹³ Brouwer/Van der Werff 2012.

meer terug te vinden. Het is echter niet precies bekend waar aftopping heeft plaatsgevonden. Op basis van de bodemkundige gegevens uit Alterra kunnen er in het zuiden van het plangebied verstoringen van het bodemprofiel hebben plaatsgevonden bij de aanleg van transportleidingen (Kaart 2b). Ook heeft de verplaatsing van het station en de aanleg van het voormalige rangeerterrein in de jaren 50 van de 20^e eeuw, en de aanleg van de Velsertraverse in de jaren 60, mogelijk verstoringen van het bodemprofiel veroorzaakt. Het gebied tussen de pijpleidingen en de Velsertraverse, heeft voor zover valt na te gaan in het verleden geen bouwactiviteiten plaatsgevonden. Hier kan het bodemprofiel dus nog grotendeels intact zijn.

3.4 Huidige situatie (LS02)¹⁴

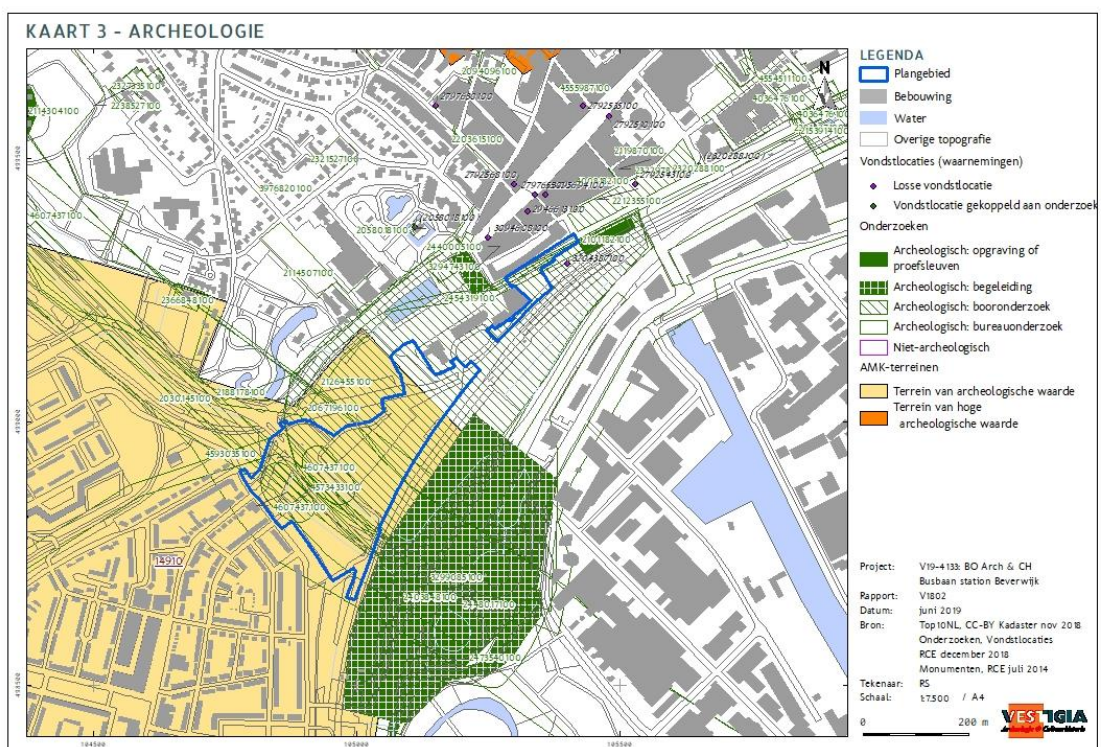
Het plangebied behoort tot het stedelijke gebied van de gemeente Beverwijk en Velsen en bestaat in het noorden uit een deel van stationsgebied (de achterzijde van het station tot aan en inclusief een deel van de weg Wijckermolen), en in het zuiden uit de Emplacementsweg en het voormalige rangeerterrein, dat tegenwoordig grotendeels in gebruik is als parkeerplaats, de Velsertraverse en de groenstrook ten zuiden daarvan.

¹⁴ Op basis van de gegevens van luchtfoto's en topografische kaarten, en gegevens van de opdrachtgever, Royal HaskoningDHV.

4 Inventarisatie cultuurhistorische waarden

4.1 Archeologische waarden (LS04)

Voor de archeologische gegevens omtrent het onderhavige plangebied is het Archeologisch Informatiesysteem (Archis) geraadpleegd, dat alle geregistreerde archeologische monumenten, onderzoeken en vondstlocaties bevat. Archeologische monumenten zijn terreinen met een (hoge/zeer hoge) archeologische waarde, die ofwel fysiek (wettelijk en juridisch) beschermd worden, ofwel een planologische bescherming hebben waarbij in het bestemmingsplan voorschriften voor het gebruik zijn opgenomen. Vondstlocaties zijn locaties waar archeologische vondsten zijn gedaan. Deze zijn al dan niet gekoppeld aan een archeologisch onderzoek.

Afbeelding 16 (Kaart 3) Archeologische waarnemingen, vindplaatsen en uitgevoerde onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied. Bron: ARCHIS.

Er bevinden zich twee AMK-terreinen in de directe omgeving van het plangebied: AMK-terrein 13949, de historische kern van Beverwijk. Van groot belang voor het huidige onderzoek is AMK-terrein 14910, dat het zuidelijk deel van het plangebied beslaat. Het betreft een terrein met sporen van bewoning en resten van complete cultuurlandschappen uit de bronstijd tot en met de nieuwe tijd. Hier bevindt zich een uitzonderlijk omvangrijke stapeling van voormalige cultuurlandschappen, genetisch nauw verweven met de geologische en landschappelijke evolutie. Dit bodemarchief, opgebouwd uit Oude en Jonge Duinzanden, veen, zavel en klei (Oer-IJ-estuarium), is kenmerkend voor de bewoningsgeschiedenis van het West-Nederlandse kustgebied. De veelal hoge kwaliteit (gaafheid) van objecten en structuren is het gevolg van de frequente bedekking en de gestegen grondwaterstand.

Binnen een straal van 300 meter rondom het plangebied zijn in Archis 14 vondstlocaties bekend. De vondsten van de vondstlocaties staan beschreven in *tabel 1*.

Zaak ID	Situering t.o.v. plangebied	Periode begin	Periode eind	Materiaal	Opmerkingen
4652246100	X 104306 Y 498597	Onbekend	Onbekend	In boringen is een akkerlaag aangetroffen tussen 1,30 en 1,35 m -mv. De rest van het plangebied is tot grote diepte verstoord.	AMK-terrein 14910
2931344100	X 104370 Y 498820	Romeinse Tijd	Romeinse Tijd	Offer- of cultusplaats	AMK-terrein 14910
2058018100	X 105105 Y 499370	Paleolithicum	Nieuwe Tijd Laat	Aardewerk, bouwkeramiek, dierlijkbot en houtskool	
3094608100	X 105250 Y 499350	Late Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
2792568100	X 105300 Y 499450	Late Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
2946613100	X 105325 Y 499400	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen C	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
2797655100	X 105340 Y 499430	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	Aardewerk en bouwkeramiek	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald en textielnijverheid
3095694100	X 105360 Y 499430	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen A	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
3204387100	X 105400 Y 499300	Nieuwe Tijd Midden	Nieuwe Tijd Laat	Aardewerk	Haven
2792510100	X 105480 Y 499580	Late Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald

2792535100	X 105430 Y 499600	Late Middeleeuwen A	Late Middeleeuwen B	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
4008182100	X 105469 Y 499462	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd Laat	Aardewerk, hout, glas, dierlijk bot, steen, metaal, vuursteen	Nederzetting met stedelijk karakter
2792543100	X 105530 Y 499450	Late Middeleeuwen	Late Middeleeuwen	Aardewerk	Bewoning (inclusief verdediging) onbepaald
2320288100	X 105649 Y 499485	Late Middeleeuwen	Nieuwe Tijd Laat	Aardewerk, bouwkeramiek, dierlijk bot, steen, hout, leer	Haven

Tabel 1: Vondstlocaties in het plangebied zelf en in een straal van 300 meter rondom het plangebied. Bron: Archis3.

In de omgeving van het plangebied zijn in Archis 15 archeologische onderzoeken geregistreerd (tabel 2). Het betreft 7 keer een bureauonderzoek, 4 booronderzoeken, in 2 gevallen een archeologische begeleiding en 1 proefsleuvenonderzoek. In de omgeving van het plangebied heeft één definitieve opgraving plaatsgevonden.

Oz-nr.	Situering t.o.v. plangebied	Aard en resultaten van het onderzoek
4607437100	X 102758 Y 500195	Type onderzoek: arch. boring Toponiem: - Jaar: 2018 Resultaat: -
4573433100	X 109150 Y 500830	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: - Jaar: 2017 Resultaat: Binnen het tracé kunnen vindplaatsen voorkomen uit de periode Romeinse Tijd tot en met de Tweede Wereldoorlog. De reden hiervoor is dat het tracé deels door het Oer-IJ-estuarium loopt en ook de de Atlantikwall doorkruist. Het Oer-IJ-landschap is vanaf de Romeinse tijd bewoond geweest. Op de hoge strandwallen en de jonge duinen kunnen resten van het Neolithicum worden verwacht.
4593035100	X 104150 Y 499708	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: - Jaar: 2018 Resultaat: Binnen het tracé kunnen vindplaatsen voorkomen uit de periode Romeinse Tijd tot en met de Tweede Wereldoorlog. De reden hiervoor is dat het tracé deels door het Oer-IJ-estuarium loopt en ook de de Atlantikwall doorkruist. Het Oer-IJ-landschap is vanaf de Romeinse tijd bewoond geweest. Op de hoge strandwallen en de jonge duinen kunnen resten van het Neolithicum worden verwacht.
2188178100	X 103637 Y 500661	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: - Jaar: 2008 Resultaat: -

2030145100	X 104185 Y 499527	Type onderzoek: arch. boring Toponiem: - Jaar: 1997 Resultaat: Het booronderzoek heeft geen nieuwe aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen. Wel is een gedempte gracht aangeboord die behoort tot de reeds bekende archeologische vindplaats: het voormalige Huis Westerhout. De reeds bekende vindplaats uit de Romeinse tijd is niet teruggevonden.
2403848100	X 106986 Y 498959	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: tracé Beverwijk - Velsen Jaar: 2013 Resultaat: -
3299085100	X 105189 Y 498712	Type onderzoek: arch. begeleiding Toponiem: - Jaar: 2015 Resultaat: Op basis van de analyse van de twaalf uitgevoerde boringen kan worden gezegd dat in het grootste deel van het onderzoeksgebied afzettingen behorende tot het voormalige Oer-IJ estuarium aanwezig zijn. Onderin het profiel zijn wad-afzettingen aanwezig die zijn gevormd in een intergetijdengebied. Mogelijk is in het onderste bereik deels ook nog sprake van 'washover'-afzettingen. Naar boven toe in het profiel is een ontwikkeling waarneembaar waarin het gebied steeds verder opslibde en daardoor ook minder vaak overstroomd raakte. Deze afzettingen zijn als kwelderafzettingen te beschouwen. De top van de kwelderafzettingen en eventuele jongere afzettingen is grotendeels opgenomen in de geroerde bovengrond. Slechts in één boring lijkt er nog wat ongeroerde jongere klei aanwezig te zijn, die mogelijk vanuit het IJ/Wijkermeer tot afzetting is gekomen. De kans dat bij het verbreden van watergangen in het kader van de herinrichting van de Velsertaverse archeologische sporen en vondsten aan het licht zouden komen, werd op basis van het uitgevoerde booronderzoek zeer laag ingeschat.
2448017100	X 105295 Y 498796	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Aansluiting A22-N197 Jaar: 2014 Resultaat: -
2067196100	X 105107 Y 499065	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Stationsgebied Jaar: 2005 Resultaat: -
3294743100	X 105196 Y 499311	Type onderzoek: arch. boring Toponiem: - Jaar: 2015 Resultaat: Het booronderzoek op het stationsplein te Beverwijk heeft geresulteerd in het aantreffen van aanplempingslagen van klei en puin die vermoedelijk zijn aangebracht als ophoging of versterking van de oever van het voormalige Wijkermeer. Uit één boring werd op 90 cm onder het maaiveld een aardewerkfragment aangetroffen dat in de 18e eeuw gedateerd kan worden. Door het ontbreken van dateerbare vondsten uit de onderste aanplempingslagen is niet uit te sluiten dat deze uit een vroegere periode dateren.

2440005100	X 105215 Y 499285	Type onderzoek: arch. begeleiding Toponiem: Stationsplein Jaar: 2014 Resultaat: Tijdens de archeologische begeleiding is er over een lengte van vijftig meter een gemiddeld vier meter hoog profiel gedocumenteerd met mogelijk een oude prehistorische bodem, een erosieve laag die vermoedelijk te maken heeft met een 15e -eeuwse overstroming, Wijkmeerafzettingen en puinlagen uit de tijd van de stad Beverwijk. Daarboven is in de 20 ^e eeuw 2 meter zand opgebracht.
4562077100	X 105463 Y 499592	Type onderzoek: arch. opgraving Toponiem: - Jaar: 2017 Resultaat: Het onderzoek is nog niet afgemeld in Archis, dus er is geen rapport beschikbaar.
2101182100	X 105478 Y 499353	Type onderzoek: arch. Proefputten/proefsleuven Toponiem: Stationsgebied-Wijckermolen Jaar: 2005 Resultaat: Bij het proefsleuvenonderzoek ter plaatse van de aan te leggen parkeergarage aan de Wijckermolen is een kleipakket van ongeveer 1,5 meter dikte aangetroffen. Deze ophogingslaag is waarschijnlijk rond het einde van de 19e eeuw aangebracht. In het kleipakket zijn een sloot, een greppeltje en drie palen aangetroffen. Ook deze dateren uit dezelfde tijd. Sporen van constructies die verband houden met de voormalige haven van Beverwijk zijn niet aangetroffen. Ook andere behoudenswaardige archeologische resten zijn niet aangetroffen. Ter plaatse van het onderzoeksterrein kan dan ook worden afgezien van een archeologisch vervolgonderzoek.
2119870100	X 105499 Y 499630	Type onderzoek: bureauonderzoek Toponiem: Binnenstad Jaar: 2006 Resultaat: -
2212355100	X 105511 Y 499431	Type onderzoek: arch. boring Toponiem: - Jaar: 2008 Resultaat: -
2126455100	X 105527 Y 499079	Type onderzoek: arch. bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Toponiem: - Jaar: 2006 Resultaat: niet gepubliceerd

Tabel 2 In Archis geregistreerde onderzoeken in de omgeving van het plangebied. Bron: Archis3.

4.2 Landschappelijke en stedenbouwkundige waarden

Ten behoeve van de huidige inventarisatie is een overzicht gemaakt van de belangrijkste cultuurhistorische objecten en structuren in de omgeving van het plangebied (zie *afbeelding 17*).

Voor de cultuurhistorisch inventarisatie is gebruik gemaakt van:

- Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland;
- Cultuurhistorische Waardenkaart van de gemeente Beverwijk;

- CultGIS-bestanden;
- kaart van beschermde stads- en dorpsgezichten;
- kaart van wederopbouwgebieden en -monumenten;
- kaart van buitenplaatsen;
- kaart van Werelderfgoed;
- Indicatieve Kaart Militair erfgoed (IKME);
- rijksmonumentenregister;
- gemeentelijke monumentenlijsten;
- de objectendatabase van het Monumenten inventarisatie Project (MIP);
- historisch kaartmateriaal (Bonnenbladen / kadastrale minuutplans 1832);
- beeldbank Museum Kennemerland;
- beeldbank Noord-Hollands Archief;
- beeldbank Nationaal Archief;
- beeldbank van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE);
- beeldbank van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH).

Het plangebied heeft de afgelopen eeuwen enkele grote transformaties doorgemaakt. Waar het noordelijk deelgebied eerst een bedrijvige haven was, met een direct naastgelegen molen, is het plangebied als geheel sinds de aanleg van de spoorlijn Haarlem-Uitgeest omgevormd tot een stationsomgeving, dat op zichzelf in de jaren 50 van de 20^e eeuw een grote verandering heeft ondergaan door de verplaatsing van het spoor.

Op de kaart zijn een aantal cultuurhistorische entiteiten weergegeven; deze bevinden zich alle buiten het plangebied, met uitzondering van het AMK-terrein 14910 (zie 4.1.).

De historische kern van Beverwijk is van hoge cultuurhistorisch (afbeelding 17 en Kaart 4) en is tevens aangemerkt als AMK-terrein (AMK-terrein 13949, Kaart 3). Uit archeologische opgravingen in het centrum is gebleken dat in het hele gebied sporen en cultuurlagen aanwezig zijn die dateren vanaf de IJzertijd tot en met het heden. In de tweede helft van de 20^e eeuw heeft een modernisering van het stadscentrum plaatsgevonden. Desondanks de modernisering zijn het middeleeuwse stratenpatroon nog herkenbaar. Tevens is er nog oude bebouwing aanwezig van voor deze tijd. De Grote kerk en de Wijkertoren zijn hier voorbeelden van.¹⁵

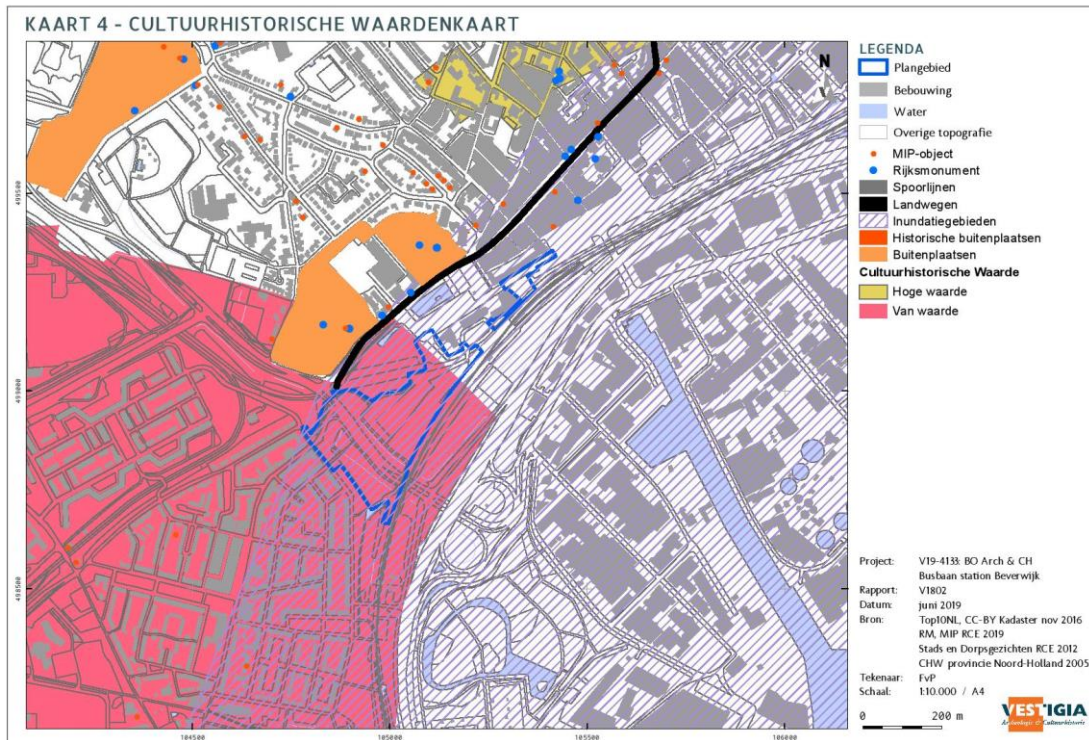
In de 17^e eeuw heeft Beverwijk een groot aantal buitenplaatsen gekend. Deze lagen buiten de historische stadskern. Vandaag de dag zijn er nog 3 buitenhuizen aanwezig die tot deze buitenplaatsen behoorde: Scheijbeek, Akerendam en Westerhout. De eerste twee bevinden zich nabij, iets ten noorden van het plangebied. Deze buitenhuizen en omringende tuinen en bijbehorende bouwwerken zijn aangewezen als rijksmonument (Kaart 4).

De Velsersweg is volgens de Cultuurhistorische Waardekaart van de gemeente Beverwijk, het bestemmingsplan Stationsgebied, en de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland een historische landweg van hoge historisch geografische waarde; deze maakte onderdeel uit van de doorgaande route over land vanuit Zuid-Kennemerland naar Noord-Kennemerland, die over de strandwallen liep. De Velsersweg loopt over een afstand van enkele tientallen meter door uiterste zuidoosten van het plangebied.

Direct ten zuidoosten van het zuidelijke deelgebied van plangebied is nog een sloot aanwezig die kenmerkend is voor de rationele verkavelingstructuur van de droogmakerij van de Wijkermeerpolder;

¹⁵ Beleidsnota cultuurhistorie Beverwijk 2007.

volgens het bestemmingsplan heeft deze sloot, als onderdeel van de oude verkavelingsstructuur, een hoge historisch-geografische waarde. De sloot staat haaks op het spoor en ligt in de groene zone tussen de Provinciale weg en het spoor. Voor deze sloot heeft in het bestemmingsplan een dubbelbestemming Cultuurhistorie opgenomen.¹⁶ In de planregels kan dan worden bepaald dat de sloot niet mag worden gedempt.

Afbeelding 17 (kaart 4) Overzicht van de belangrijkste cultuurhistorische objecten en elementen in en rond het plangebied. Bron: Vestigia.

4.3 Architectuur- bouwhistorische waarden (LS04)

Voor individuele bouwhistorische waarden en overige objecten weergegeven op afbeelding 17 zijn specifiek de volgende bronnen geraadpleegd:

- het Rijksmonumentenregister;
- Cultuurhistorische Waardenkaart van de gemeente Beverwijk;
- CultGIS-bestanden;
- kaart van beschermde stads- en dorpsgezichten;
- kaart van wederopbouwgebieden en -monumenten;
- kaart van buitenplaatsen;
- Indicatieve Kaart Militair erfgoed (IKME);
- rijksmonumentenregister;
- gemeentelijke monumentenlijsten;
- de objectendatabase van het Monumenten inventarisatie Project (MIP);
- historisch kaartmateriaal (Bonnenbladen / kadastrale minuutplans 1832);
- de kadastrale minuut 1811-1832;

¹⁶ Nyst 2012.

Er bevinden zich geen gewaardeerde of beschermde bovengrondse cultuurhistorische waarden binnen het plangebied. Wel moet in het noordelijke deelgebied in de ondergrond rekening worden gehouden met ondergrondse cultuurhistorische waarden die samenhangen met het vroegere belang van deze omgeving binnen de kern van Beverwijk. Hierbij moet worden gedacht aan sporen van scheepshellingen, molens, havendammen en sluizen. Deze kunnen zich, daar waar de grond door (sub) recente grondroerende werkzaamheden niet verstoord is, binnen enkele decimeters onder de oppervlakte bevinden.

Met name in het uiterste noorden van het plangebied, onder de weg Wijckermolen, kunnen resten van worden verwacht die samenhangen met de voormalige molen De Hoop, die net buiten het plangebied heeft gestaan. De oorspronkelijke molen is gebouwd voor 1600 en verdwenen in 1874 of eerder.¹⁷ De molen is in dat jaar vervangen door een molen die in 1906 bij het station gestaan heeft. Tot 1919 stond de onderbouw nog overeind en werd onder andere gebruikt voor een aardbeienveiling. Eventuele resten die samenhangen met deze molen worden enkele decimeters onder het maaiveld verwacht.

Ook ligt het zuidelijke deel van het plangebied gedeeltelijk binnen een archeologisch rijksmonument (AMK-terrein 14910, Kaart 3) zoals beschreven in paragraaf 4.1.

Direct naast het plangebied ligt het treinstation van Beverwijk. Dit is niet het oorspronkelijke station. Het oude station werd geopend op 1 mei 1867.¹⁸ Het ontwerp van het oude station bestond uit een langwerpig houten gebouw en een zijperron. Een aantal jaren later, in 1870, werd het stationsgebouw uitgebreid met een wachtkamer, vestibule, doorgang, plaatskaartenkantoor en een luifel over het zijperron (een zogenaamde marquise). Een laatste verbouwing vond plaats in 1898 waarbij meerdere sporen zijn en een eilandperron zijn aangelegd. Wegens spoorverlegging in de jaren 50 van de 20^e eeuw moest het station in de directe omgeving herbouwd worden; het oude station is daarbij afgebroken. Het nieuwe stationsgebouw door architect G.J. van der Grinten werd in 1960 opgeleverd, en is als zodanig nog steeds in gebruik.

¹⁷ Nyst 2012.

¹⁸ Beleidsnota cultuurhistorie Beverwijk 2007.

5 Archeologische en cultuurhistorische waarden en de nieuwbouwplannen

5.1 Consequenties toekomstig gebruik (LS01)

De precieze toekomstige inrichting van het plangebied is nog niet bekend. Wel is de intentie om een busbaan (in twee delen) rondom het station Beverwijk aan te leggen. De aanleg van deze busbaan vormt potentieel een bedreiging voor eventueel aanwezige archeologische en bovengrondse cultuurhistorische waarden.

5.2 Conclusies: gespecificeerde archeologische verwachting (LS05) en overige aanwezige cultuurhistorische waarden

Binnen het plangebied zijn plaatselijk de oorspronkelijke duinen in de recente tijd afgetopt voor de winning van bouwzand. Hierdoor zijn er van de laatste fases van de duingroei geen archeologische waarden meer terug te vinden. Het is echter niet precies bekend waar aftopping heeft plaatsgevonden. Oudere overstoven duinafzettingen kunnen daarom wel worden aangetroffen; deze oudere afzettingen hebben een datering vanaf de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. Dergelijke oude duinafzettingen kunnen met name in het zuiden van het plangebied worden aangetroffen. Het zuidelijke deel van het plangebied valt grotendeels binnen AMK-terrein 14910. Het betreft een terrein met sporen van bewoning en resten van complete cultuurlandschappen uit de Bronstijd tot en met de Nieuwe Tijd. Hier kunnen direct onder het maaiveld mogelijk al relevante sporen en vondsten worden aangetroffen; wel heeft de aanleg van het voormalige rangeerterrein en de Velsertaverse mogelijk voor verstoringen van het bodemprofiel veroorzaakt. Ten zuiden van de Velsertaverse heeft mogelijk geen recente verstoring van het bodemprofiel plaatsgevonden. Het is mogelijk dat in het uiterste zuidwesten van het plangebied, ter hoogte van de Wijkerstraatweg, nog resten van de historische Velsertweg in de bodem aanwezig zijn.

Voor het plangebied ter hoogte van het stationsplein geldt dat het zich bevindt op de overgangszone van de strandwallen in het noordwesten en de oeverzone van de voormalige Wijkermeer in het oosten. Het is waarschijnlijk dat ter hoogte van het huidige station de bovenste twee meter bestaat uit in de 20^e eeuw opgebracht zand, zoals blijkt uit onderzoek 2440005100 en 2101182100¹⁹. Daaronder bevinden zich aanplempingslagen, vermoedelijk van stadsafval van Beverwijk. Ter hoogte van de weg Wijckermolen dient rekening te worden gehouden met ondergrondse cultuurhistorische waarden die samenhangen met het vroegere belang van deze havenomgeving binnen de kern van Beverwijk, met name in de periode 17^e (de aanleg van de Pijp) tot en met begin 20^e eeuw. Hierbij moet worden gedacht aan sporen van scheepshellingen, molens, havendammen en sluizen. Deze kunnen zich, daar waar de grond door (sub) recente grondroerende werkzaamheden niet verstoord is, binnen enkele decimeters onder de oppervlakte bevinden. Mogelijk bevinden zich resten hier ook archeologische resten die samenhangen met de aanwezigheid net buiten het plangebied van de Molen De Hoop, die een oorsprong in de Nieuwe Tijd A heeft.

Er bevinden zich geen gewaardeerde of beschermde bovengrondse cultuurhistorische waarden binnen het plangebied.

5.3 Advies vervolgonderzoek archeologie (LS05)

Op basis van het bureauonderzoek adviseert Vestigia *Cultuurhistorie & Archeologie*

¹⁹ De Koning 2014, Vaars 2005.

- Aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren binnen het AMK-terrein 14910. Dit betreft een omvangrijk terrein met een complexe gelaagdheid aan archeologische resten. Daarom dient binnen de contouren van dit AMK-terrein eerste een verkennend booronderzoek uit te worden gevoerd. Daarna kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden, afhankelijk van de mate van intactheid van de bodem, en de locatie en aard van de ingrepen. Binnen de contouren van het AMK-terrein kunnen ter hoogte van de Wijkerstraatweg resten van de historische Velserweg in de ondergrond aanwezig zijn.
- Aanvullend archeologisch onderzoek in de vorm van een verkennend booronderzoek uit te voeren in de gebieden buiten het AMK-terrein (zie Kaart 3), in het noorden van het zuidelijke deelgebied en in het gehele noordelijke deelgebied. Dit dient om de archeologische verwachting te toetsen, en te bepalen of en waar nog intacte bodemprofielen (met name van duinafzettingen) aanwezig zijn, en of er ondergrondse cultuurhistorische waarden aanwezig zijn die samenhangen met de havenactiviteiten uit de periode 17^e tot en met begin 20^e eeuw. Het is met name van belang te bepalen waar de grens tussen het water en de kade lag. Op basis van dit verkennend booronderzoek kunnen eventuele vervolgstappen bepaald worden, afhankelijk van de locatie en aard van de ingrepen.

Over het gehele plangebied dient een verkennend booronderzoek plaats te vinden. Echter, mogelijk kunnen delen van het plangebied afvallen voor vervolgonderzoek wanneer de inrichtingsplannen nader zijn uitgewerkt. Er is geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig in delen van het plangebied waar al archeologisch veldwerk is verricht en waarvoor de gemeente heeft bepaald dat er geen vervolgstappen nodig zijn in het kader van de cyclus van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ). Omdat de publicaties van enkele (boor)projecten binnen het plangebied nog op zich laten wachten, en in deze fase nog niet bekend is of de gemeenten de adviezen in deze rapporten zullen overnemen, zal in overleg met de gemeente(n) moeten worden bepaald om welke vrijgegeven gebieden het gaat.

Het booronderzoek dient te worden uitgevoerd conform de betreffende protocollen in de KNA 4.1. en te voldoen aan alle daarin vermelde eisen en specificaties. Voorafgaande aan de uitvoering van het booronderzoek dient eerst een Plan van Aanpak op te worden opgesteld waarin de voorgenomen ingrepen en het definitieve tracé voor de busbaan worden vergeleken met beschikbare gegevens uit de al uitgevoerde booronderzoeken binnen het plangebied en met het de resultaten van het huidige onderzoek. Dit PVA dient vooraf ter beoordeling aan de gemeenten Beverwijk en Velsen te worden voorgelegd.

Bij grondroerende werkzaamheden aan de weg Wijckermolen dient ter plaatse van de voormalige molen De Hoop rekening te worden gehouden met resten die samenhangen met de aanwezigheid van deze molen. De Molen zelf bevond zich buiten het huidige plangebied.

Het is aan het bevoegd gezag, de gemeenten Velsen en Beverwijk, om op basis van dit rapport en het daarin geformuleerde advies een besluit te nemen ten aanzien van het voortzetten of beëindigen van het onderzoeksproces.

Ook nadat het archeologisch onderzoek is afgerond, blijft de meldingsplicht archeologische toevalsvondst of waarneming van kracht (Erfgoedwet, artikel 5.10 Archeologische toevalsvondst). Aangezien het nooit volledig is uit te sluiten dat tijdens eventueel grondverzet een archeologische toevalsvondst wordt gedaan, is het wenselijk de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht om hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen bij het bevoegd gezag, de gemeente Velsen en Beverwijk en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

5.4 Advies mitigerende maatregelen cultuurhistorie

Vestigia *Cultuurhistorie & Archeologie* adviseert geen mitigerende maatregelen om negatieve effecten van de nieuwbouwplannen op de cultuurhistorie te vermijden, te beperken, op te vangen of te

compenseren, omdat er zich geen gewaardeerde of beschermde bovengrondse cultuurhistorisch waarden binnen het plangebied bevinden.

Wel dient binnen de grenzen van de gemeente Velsen bij het bepalen van een voorkeursalternatief voor de uitvoering van de busbaan rekening te worden gehouden met de welstandscriteria zoals die gelden voor een gebied Weide, sport en recreatie. Voor de Veldertraverse geldt een hoger (plus) welstandsniveau dan in de rest van het plangebied binnen de grenzen van de gemeente Velsen.

Literatuur

- BAKKER, H. DE/J. SCHELLING, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen (Staring Centrum).
- BERENDSEN, H.J.A., 1996: *De vorming van het land, inleiding in de geologie en de geomorfologie*, Assen.
- BERENDSEN, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.
- BERENDSEN, H.J.A., 1999: *Handleiding voor fysisch geografisch veldwerk in het laagland*, Universiteit Utrecht (Vakgroep fysische geografie).
- GEMEENTE BEVERWIJK, 2018: *Concept Welstandsbeleid 2018 'Over smaak wil je twisten'*, Beverwijk.
- GEMEENTE VELSEN, 2015: *Welstandsnota Velsen*, Velsen.
- GEMEENTE VELSEN, 2016: *Structuurvisie Velsen. Rauw, slim en lommerrijk*, Velsen.
- GEMEENTE VELSEN, 2017: *Beleidsnota archeologie*, Velsen
- HORST, M., 2011: *Gemeente Beverwijk, een historisch-geografische inventarisatie*.
- KONING, DE, J., 2014: *Archeologische begeleiding Fietsenstalling Beverwijk Stationsplein en waarneming hoek Wijckermolen/Stationsplein*, (Hollandia-reeks nummer 501), Zaandijk.
- MULDER, E.F.J. DE / GELUK, M.C. / RITSEMA, I.L. / WESTERHOFF, W.E. / WONG, T.E. (RED.), 2003: *De ondergrond van Nederland*, Houten.
- NYST, C.L., 2012: *Cultuurhistorische onderlegger voor het bestemmingsplan Stationsgebied, Gemeente Beverwijk*.
- VAAERS, J.P.L., 2005: *Inventariserend veldonderzoek (proefsleuvenonderzoek) stationsgebied, Beverwijk*, (Hollandia-reeks nummer 90), Zaandijk.
- VISSER-POLDERVAART, M., 2007: *Beleidsnota Cultuurhistorie, gemeente Beverwijk*, Wormer

Digitale bronnen

- ARCGIS ONLINE: arcgisonline.com.
- ACTUEEL HOOGTEBESTAND NEDERLAND: <https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>
- ARCHEOLOGISCH INFORMATIESYSTEEM (ARCHIS): <https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>
- BEELDBANK RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED: <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>
- BODEMLOKET: <http://www.bodemloket.nl/>
- DINOLOKET: <https://www.dinoloket.nl/>
- GEHEUGEN VAN NEDERLAND: <https://www.geheugenvannederland.nl/>
- KADASTER, BASISREGISTRATIES ADRESSEN EN GEBOUWEN (BAG): <https://bagviewer.kadaster.nl/>
- KADASTER, TIJDREIS OVER 200 JAAR TOPOGRAFIE: <http://topotijdreis.nl/>
- DE MIP-OBJECTEN: <https://cultureelerfgoed.nl>
- PROVINCIE NOORD-HOLLAND, INFORMATIEKAART LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE VAN DE PROVINCIE: <https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/ilc/>
- RIJKSMONUMENTENREGISTER: <https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>
- RUIMTELIJKE PLANNEN: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/>
- TOPOTIJDREIS: www.topotijdreis.nl
- VERSTORINGSBRONNENKAART: <https://archeologiein nederland.nl/verstoringsbronnenkaart>

Lijst van afbeeldingen

Afbeelding 1 Luchtfoto plangebied. Bron: ArcGIS Online 2019.

Afbeelding 2 Uitsnede uit de archeologische beleidskaart van de gemeente Velsen. Het paarse gebied heeft een archeologische hoge verwachting (categorie 3). Bron: Gemeente Velsen 2017.

Afbeelding 3 Uitsnede van de cultuurhistorische waardenkaart bij de Beleidsnota Cultuurhistorie Beverwijk. Het rood gearceerde gebied betreft een archeologisch relevant terrein, waarde 2, vanwege de ligging nabij de historisch kern van Beverwijk. Bron: Beleidsnota Cultuurhistorie Beverwijk 2007.

Afbeelding 4 Gezicht op Beverwijk in de 17^e eeuw vanaf het Wijkermeer, met de Pijp op de voorgrond en de molen De Hoop links. Bron: Nyst 2012.

Afbeelding 5 Topografische tekening, zicht op Beverwijk vanaf het zuidwesten, met de molen De Hoop op de voorgrond en in de verte de haven, door Alexander Oltmans jr. (1834). Bron: Beeldbank RCE.

Afbeelding 6 Ansichtkaart uit 1906 met daarop het oude station. Bron: Nyst 2012.

Afbeelding 7 Uitsnede Kadasterkaart 1811-1832. Gemeente Beverwijk, Sectie A, Blad 01. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven. Bron: RCE.

Afbeelding 8 Uitsnede Kadasterkaart 1811-1832. Gemeente Velsen, Sectie C, Blad 01. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven. Bron: RCE.

Afbeelding 9 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1850. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 10 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1900. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 11 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1920. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 12 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1900. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 13 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 1970. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 14 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 2000. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 15 Ligging plangebied op de topografische kaart uit 2015. Bron: Kadaster, Tijdreis over 200 jaar topografie.

Afbeelding 16 (Kaart 3) Archeologische waarnemingen, vindplaatsen en uitgevoerde onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied. Bron: ARCHIS.

Afbeelding 17 (kaart 4) Overzicht van de belangrijkste cultuurhistorische objecten en elementen in en rond het plangebied. Bron: Vestigia.

Kaarten en bijlagen

Kaart 1:	Ligging plangebied
Kaart 2a:	Geomorfologie
Kaart 2b:	Bodemkaart
Kaart 3:	Archeologie (bekende waarden)
Kaart 4:	Cultuurhistorische waardenkaart
Bijlage 1:	Overzicht van archeologische en geologische perioden

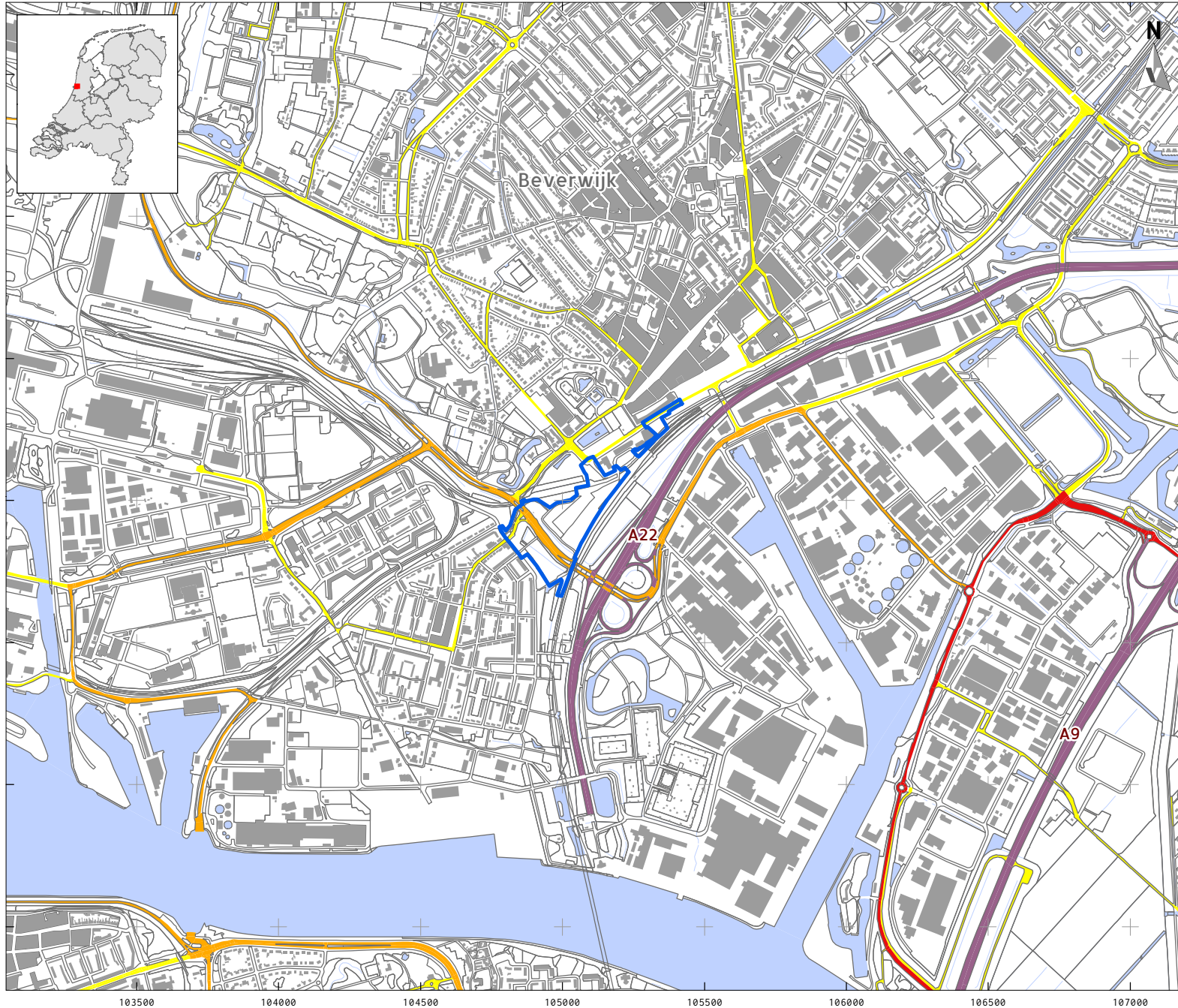
This text was set using the following freely available font software:

Allerta	Copyright (c) 2010, Matt McInerney (http://pixelspread.com),
with Reserved Font Name Allerta.
Inconsolata_dz	Copyright (c) 2006, Raph Levien (http://www.levien.com),
with Reserved Font Name <Inconsolata>.
Copyright (c) 2009, David Zhou (http://blog.nodnod.net/)
with Reserved Font Name <Inconsolata_dz>.
Molengo_Vestigia	Copyright (c) 2007, Denis Moyogo Jacquerye,
with Reserved Font Name <Molengo>.
Copyright (c) 2011, Vestigia BV Archeologie & Cultuurhistorie (www.vestigia.nl),
with Reserved Font Name <Molengo_Vestigia>; available at www.vestigia.nl/fonts .

This Font Software is licensed under the SIL Open Font License, Version 1.1.
The license is available with a FAQ at: <http://scripts.sil.org/OFL>

KAART 1 - LIGGING PLANGEBIED

LEGENDA

- Plangebied
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- Snelweg
- Hoofdweg
- Regionale weg
- Lokale weg

Project: V19-4133: BO Arch & CH
Busbaan station Beverwijk
Rapport: V1802
Datum: mei 2019
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster nov 2016

Tekenaar: FvP
Schaal: 1:20.000 / A4

0 200 m

KAART 2A - NATUURLIJK LANDSCHAP, GEOMORFOLOGIE

LEGENDA

Plangebied

Bebouwing

Water

Overige topografie

Snelweg

Hoofdweg

Regionale weg

Lokale weg

M92 Vlakte ontstaan door afgraving
en/of egalisatie van duinen of
strandwallen

Project: V19-4133: BO Arch & CH
Busbaan station Beverwijk

Rapport: V1802

Datum: mei 2019

Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster nov 2016
PDOK augustus 2017 /
Maas <ITA>et al.</ITA> 2017

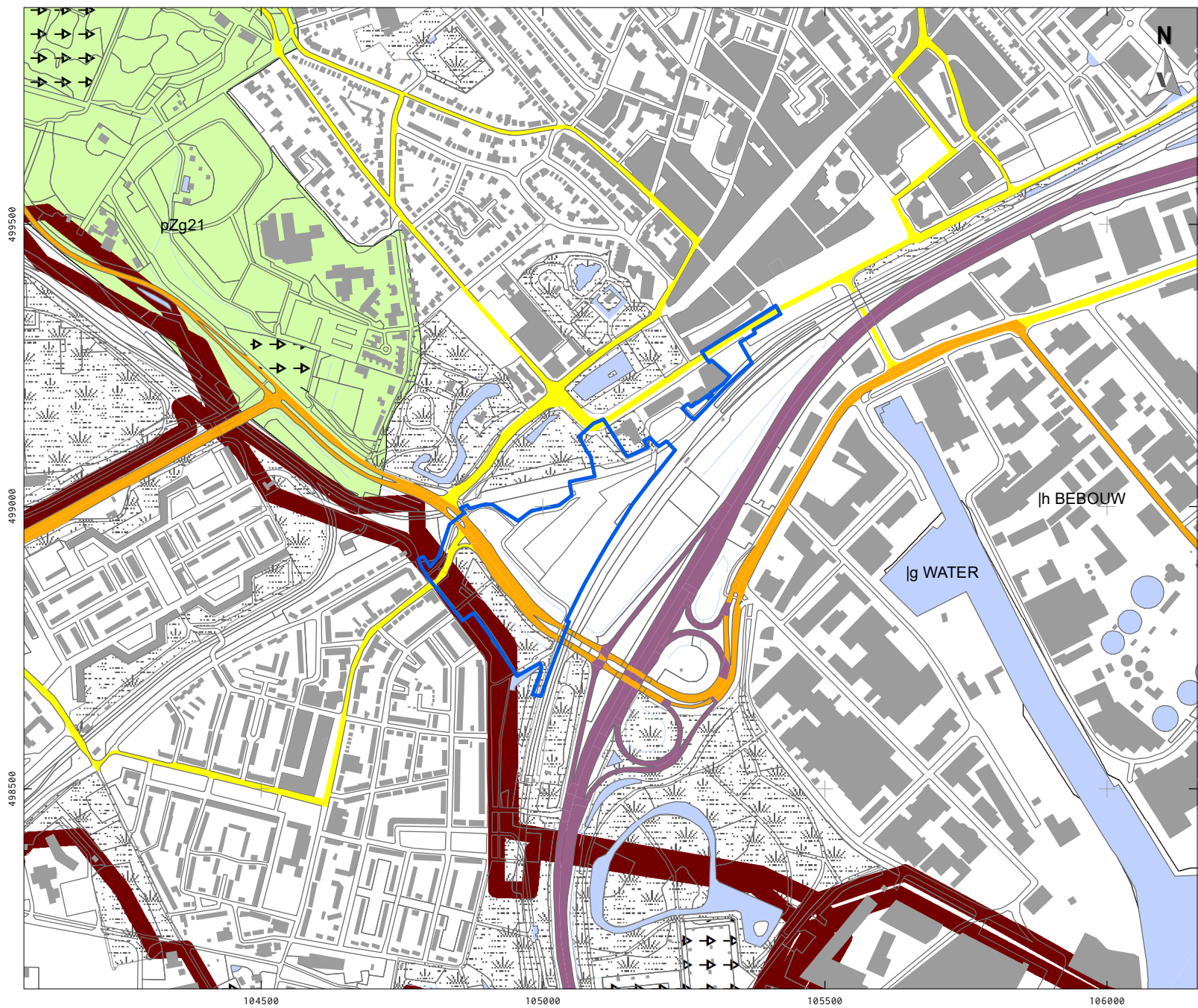
Tekenaar: FvP

Schaal: 1:10.000 / A4

0 200 m

VESTIGIA
Archeologie & Cultuurhistorie

KAART 2B - NATUURLIJK LANDSCHAP, BODEMKAART

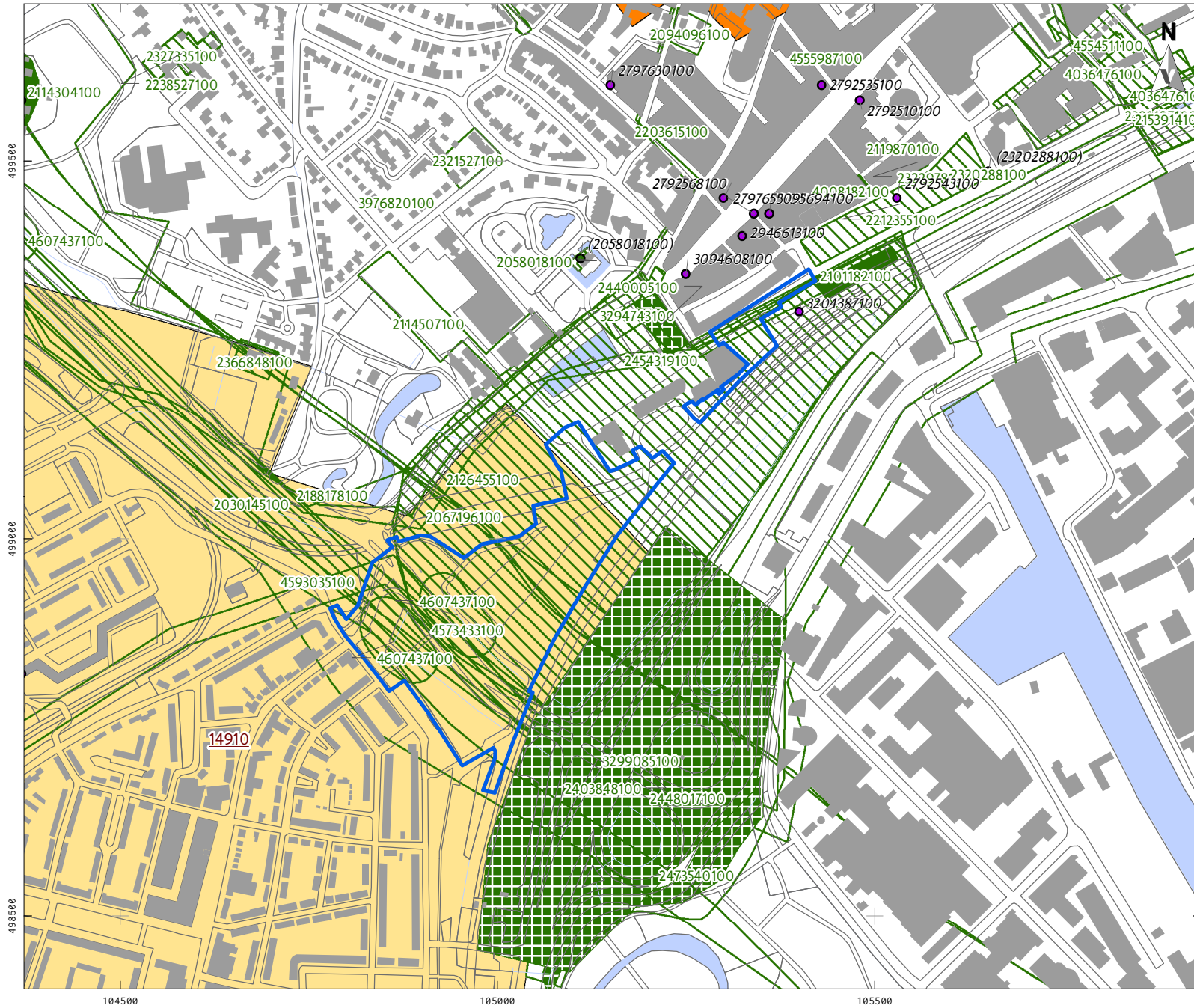
- ### LEGENDA
- Plangebied
 - Bebouwing
 - Water
 - Overige topografie
 - Snelweg
 - Hoofdweg
 - Regionale weg
 - Lokale weg
 - Gemodificeerde natuur
 - Vergravingen
 - Transportleidingen
 - pZg21 Beekeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand

Project: V19-4133: BO Arch & CH
Busbaan station Beverwijk
Rapport: V1802
Datum: mei 2019
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster nov 2016
Bodemkaart; PDOK juli 2017

Tekenaar: FvP
Schaal: 1:10.000 / A4

KAART 3 - ARCHEOLOGIE

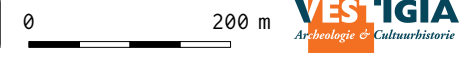

LEGENDA

- Plangebied
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- Vondstlocaties (waarnemingen)**
- Losse vondstlocatie
- Vondstlocatie gekoppeld aan onderzoek
- Onderzoeken**
- Archeologisch: opgraving of proefsleuven
- Archeologisch: begeleiding
- Archeologisch: booronderzoek
- Archeologisch: bureauonderzoek
- Niet-archeologisch
- AMK-terreinen**
- Terrein van archeologische waarde
- Terrein van hoge archeologische waarde

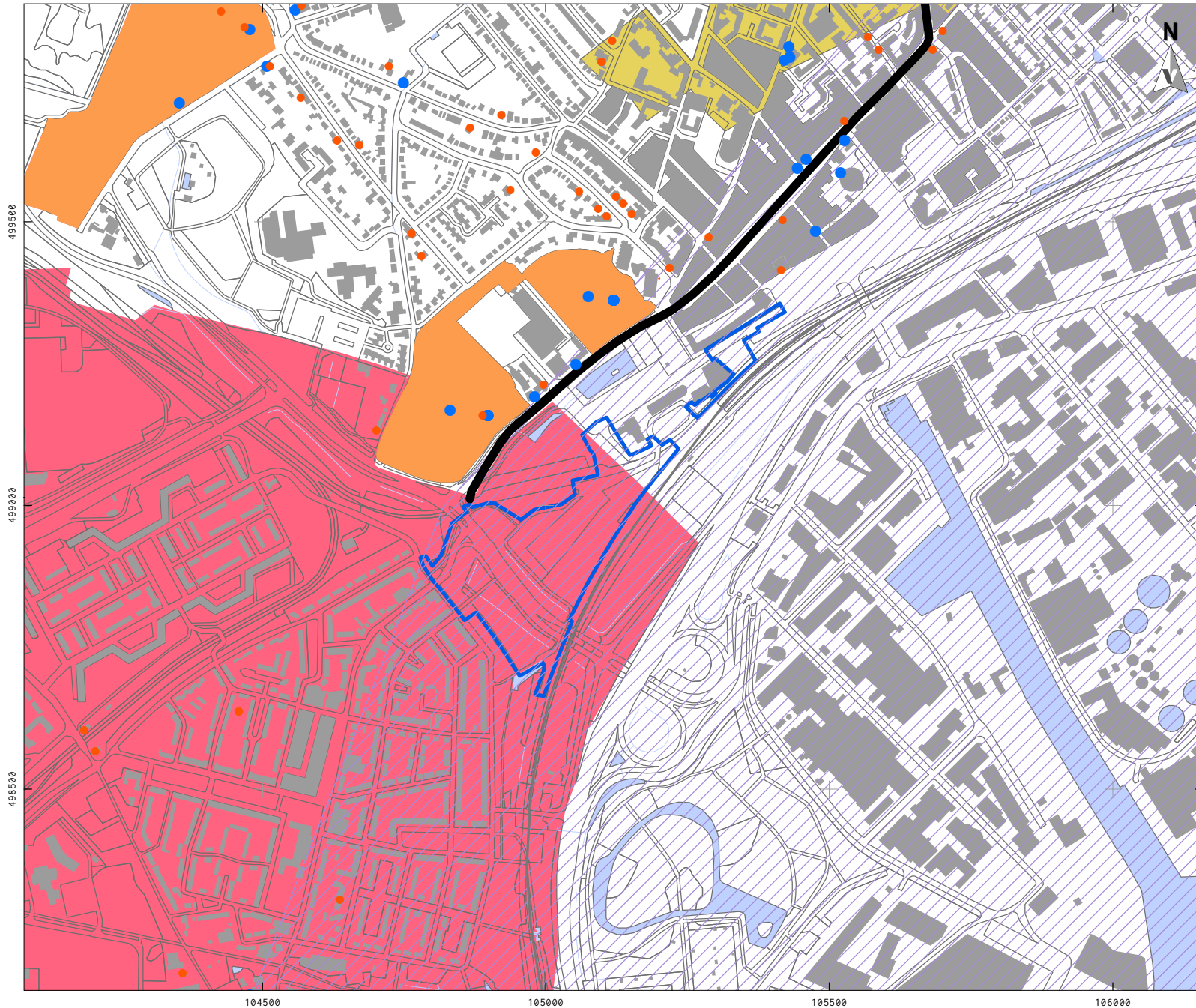
Project: V19-4133: BO Arch & CH
 Busbaan station Beverwijk
 Rapport: V1802
 Datum: juni 2019
 Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster nov 2018
 Onderzoeken, Vondstlocaties
 RCE december 2018
 Monumenten, RCE juli 2014

Tekenaar: RS
 Schaal: 1:7.500 / A4

104500 105000 105500

KAART 4 - CULTUURHISTORISCHE WAARDENKAART

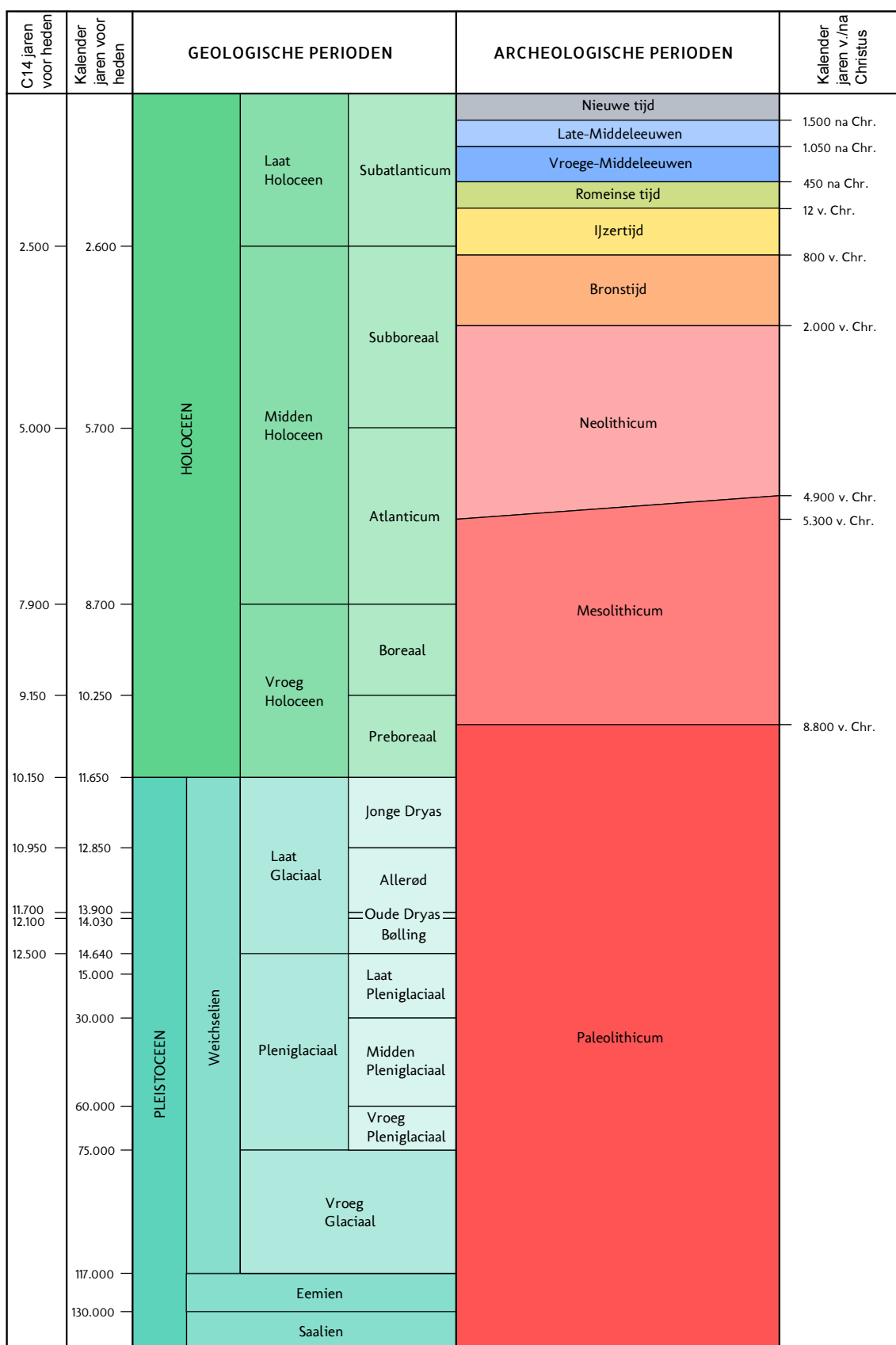
LEGENDA

- Plangebied
- Bebouwing
- Water
- Overige topografie
- MIP-object
- Rijksmonument
- Spoorlijnen
- Landwegen
- Inundatiegebieden
- Historische buitenplaatsen
- Buitenplaatsen
- Cultuurhistorische Waarde**
- Hoge waarde
- Van waarde

Project: V19-4133: BO Arch & CH
Busbaan station Beverwijk
Rapport: V1802
Datum: juni 2019
Bron: Top10NL, CC-BY Kadaster nov 2016
RM, MIP RCE 2019
Stads en Dorpsgezichten RCE 2012
CHW provincie Noord-Holland 2005
Tekenaar: FvP
Schaal: 1:10.000 / A4

0 200 m

Bijlage 1 Overzicht archeologische en geologische perioden

C14 ouderdommen en gekalibreerde ouderdommen van het Holocene volgens Van Geel et al. (1980/1981). C14 ouderdom van het Laat Glaciaal volgens Hoek (2001/2008) en gekalibreerde ouderdommen van het Laat Glaciaal volgens Rasmussen et al. (2006). Overige pleistocene chronostratigrafie volgens Westerhoff et al. (2003). Archeologische perioden van de prehistorie volgens Louwe Kooijmans et al. (2005) en overige archeologische perioden volgens Archis.

Periode	Van - tot
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000-35.000 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000-8800 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	88.00-7100 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100-6450 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450-4900 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300-4200 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200-2850 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850-2000 voor Chr.
Vroege-Bronstijd	2000-1800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800-1100 voor Chr.
Late-Bronstijd	1100-800 voor Chr.
Vroege-IJzertijd	800-500 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500-250 voor Chr.
Late-IJzertijd	250-12 voor Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor-70 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70-270 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270-450 na Chr.
Vroege-Middeleeuwen	450-1050 na Chr.
Late-Middeleeuwen	1050-1500 na Chr.
Nieuwe Tijd A	1500-1650 na Chr.
Nieuwe Tijd B	1650-1850 na Chr.
Nieuwe Tijd C	1850-1950 na Chr.

Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie*
Spoorstraat 5
3811 MN Amersfoort
Nederland

Telefoon 033 277 92 00
E-mail info@vestigia.nl
Website www.vestigia.nl

K.v.K. Gooi- en Eemland 32078894

Erfgoedingenieurs

“Engineering the past, creating the future”

